

ZAŁĄCZNIK
DO UCHWAŁY NR XV/118/2025
RADY GMINY GIETRZWAŁD
Z DNIA 27 MARCA 2025 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY GIETRZWAŁD NA LATA 2025-2035

ZLECENIODAWCA:
GMINA GIETRZAŁD
UL. OLSZTYŃSKA 2
11-036 GIETRZAŁD

OPRACOWANIE:
EKOD URBANISTYKA ŁUKASZ KOWALSKI
ekod.urbanistyka@gmail.com

- SPIS TREŚCI -

WSTĘP	4
1 WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY	6
2 ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY DO 2035 ROKU	18
2.1. WIZJA ROZWOJU	18
2.2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	19
2.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	21
3 OCZEKIWANE REZULTATY I WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	34
4 MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY	38
5 USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE	42
5.1. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU	42
5.2. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	46
5.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIE SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	47
5.4. ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO	49
5.5. ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	49
5.6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	50
5.7. ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 KW	53
5.8. ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO	54
5.9. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	54
5.10. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	55
6 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	57
6.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA	57
6.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII MOF OLSZYNA 2030+. NOWE WYZWANIA	59
6.3. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY	60
7 SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	61
7.1. WDRAŻANIE STRATEGII	61
7.2. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	70
7.3. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	70
8 RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	73

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY: *GMINA GIETRZAWAŁD. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ*

WSTĘP

PRZEDMIOT, CEL I ZAKRES

Przedmiotem opracowania jest „Strategia Rozwoju Gminy Gietrzwałd na lata 2025-2035” (zwana dalej: „Strategią”), ukierunkowana na kreowanie i wzmocnienie stabilnego rozwoju społecznego, ekonomicznego i przestrzennego.

Celem Strategii jest określenie założeń polityki rozwoju gminy, poprzez wskazanie, na podstawie dokonanej uprzednio szczegółowej diagnozy:

- wizji rozwoju lokalnego,
- celów strategicznych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
- kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych,
- oczekiwanych rezultatów planowanych działań oraz wskaźników ich osiągnięcia.

Poza funkcją programowo-planistyczną, Strategia stanowić będzie narzędzie umożliwiające pozyskiwanie środków finansowych na poszczególne działania rozwojowe.

Zakres czasowy realizacji Strategii został przewidziany na lata 2025-2035.

Zakres terytorialny obejmuje gminę Gietrzwałd, w jej obszarze geograficznym i granicach administracyjnych.

PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE

Strategię opracowano **zgodnie z wymogami ustawowymi**, a zwłaszcza¹:

- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Dokument uwzględnia ponadto **wytyczne Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej** („Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”, 2021).

Proces formalnego opracowania dokumentu rozpoczęto Uchwałą Nr V/42/2024 Rady Gminy Gietrzwałd z dnia 27 sierpnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Gietrzwałd na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. 2024 poz. 4164).

METODYKA PRZYGOTOWANIA I WDRAŻANIA

W opracowaniu Strategii przyjęto metodę ekspercko-partycypacyjną (społeczną). Proces przygotowania i wdrażania dokumentu można podzielić na następujące etapy:

Etap 1 – Rozpoczęcie procesu. Prace wstępne polegające na przyjęciu harmonogramu działań i wstępnych założeń, identyfikacja interesariuszy oraz pierwszy etap konsultacji społecznych (ankietyzacja).

Etap 2 – Diagnoza. Prace analityczno-diagnostyczne, obejmujące m.in.:

1. Analizę materiałów wyjściowych (szczególnie *desk* i *web research*), w tym dokumentów lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich, a także materiałów udostępnionych przez urzędy i instytucje.
2. Analizę danych statystycznych.

---

¹ Publikatory poszczególnych aktów prawnych, aktualne na dzień sporządzenia Opracowania, przytoczono w spisie materiałów źródłowych.

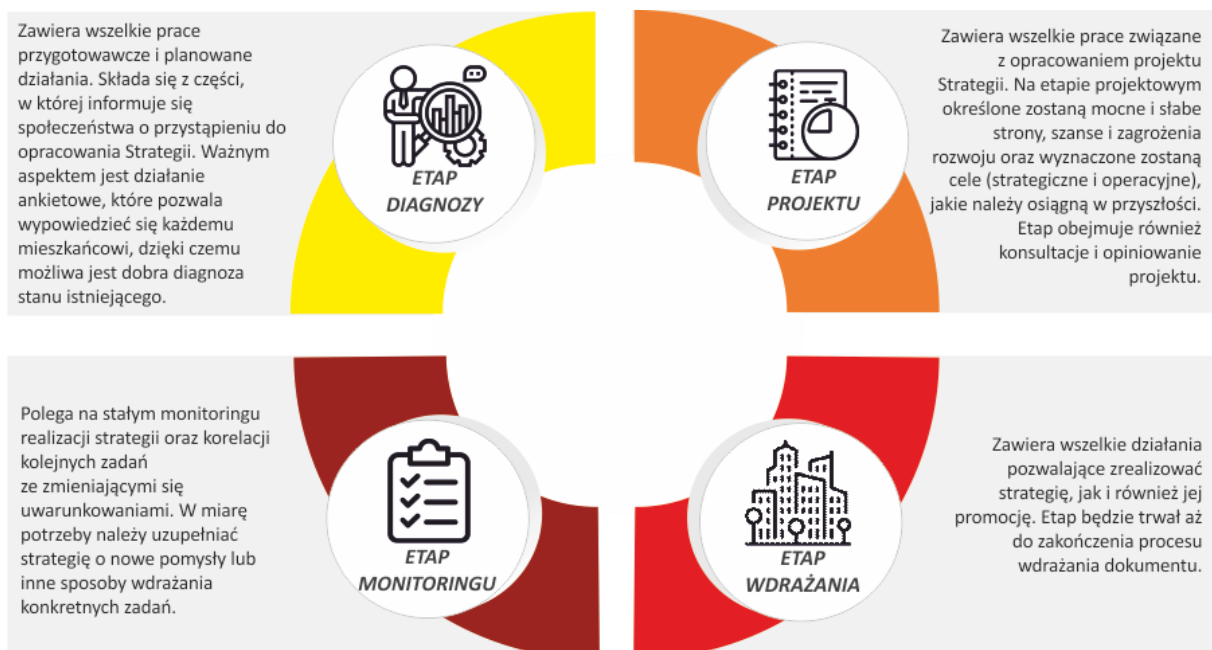
3. Charakterystykę gminy i ocenę stanu obecnego, w odniesieniu do sytuacji historycznej oraz otoczenia geograficznego, w wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym, w tym środowiskowym.
4. Analizę opinii społeczności lokalnej w zakresie wyzwań i zagrożeń rozwojowych, za pośrednictwem prowadzonego procesu partycypacji społecznej.
5. Wnioski z przeprowadzonych analiz i ocen, w tym identyfikacja mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń oraz nadanie im priorytetu.

Etap 3 – Projekt. Prace mające na celu ukierunkowanie polityki rozwoju, obejmujące m.in.:

1. Zdefiniowanie wizji rozwoju gminy.
2. Ustalenie celów strategicznych na podstawie, zidentyfikowanych wcześniej, mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń.
3. Sformułowanie kierunków działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych, w formie celów operacyjnych i przypisanych im działań operacyjnych.
4. Konsultacje zaproponowanych rozwiązań, w tym konsultacje.
5. Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji (ewaluacja *ex-ante*). Selekcja i ostateczny wybór kierunków polityki rozwoju.
6. Poddanie dokumentu stosownym opiniom oraz procedurze (lub odstępstwu) dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Etap 4 – Wdrażanie. Zatwierdzenie Strategii przez podjęcie uchwały Rady Gminy stanowi zwieńczenie prac projektowych i jednocześnie początek etapu wdrażania zaplanowanych działań i obranych kierunków. Zawiera wszelkie działania pozwalające zrealizować Strategię, w tym jej promocję.

Etap 5 – Monitoring. Obejmuje w głównej mierze stały monitoring postępów i zmieniających się uwarunkowań. Należy podkreślić, iż Strategia Rozwoju Gminy nie jest dokumentem w pełni zamkniętym (skończonym) – stanowi ramy rozwoju na najbliższe lata, które w miarę potrzeby należy uzupełniać o nowe pomysły i sposoby wdrażania jej ustaleń.

Ryc. 1 Schemat przygotowania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy

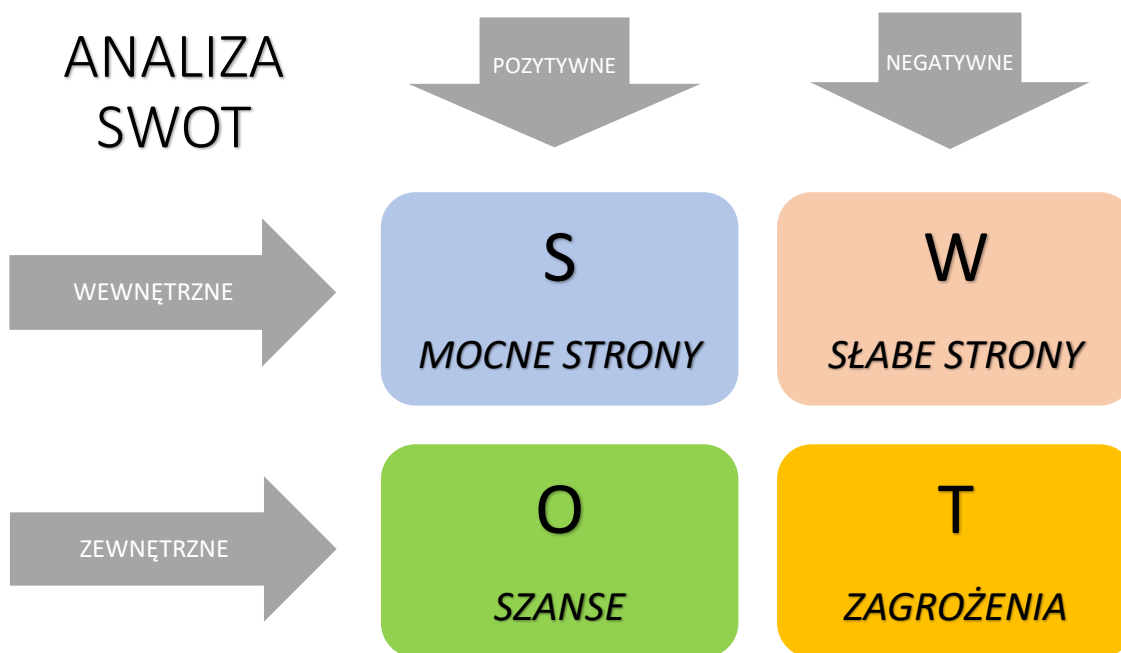
Materiał źródłowy: Opracowanie własne (ikony: Freepik).

1 WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY

Formułowanie założeń do Strategii to proces złożony i wieloetapowy. Najogólniej ujmując proces ten można podzielić na część diagnostyczną, dotyczącą stanu obecnego oraz część prognostyczną, dotyczącą przyszłości. Aby lepiej zrozumieć uwarunkowania rozwojowe, w ramach podsumowania zaleca się sporządzenie strategicznej analizy SWOT.

Ponadto stosownie do zapisów art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym, strategia rozwoju zawiera wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, przygotowanej na potrzeby tej strategii. W celu spełnienia w/w wymogu zdecydowano się na sformułowanie wniosków w formule analizy SWOT, stanowiących podsumowanie opracowanej w IV kwartale 2024 roku „Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Gietrzwałd”.

Przedstawione wnioski uwzględniają uwarunkowania środowiskowe i wynikające z nich możliwości i bariery rozwojowe. Poruszona jest kwestia szeroko pojętego zagospodarowania przestrzeni oraz związanego z nim stanu i potencjału do rozwoju zabudowy, infrastruktury drogowej i technicznej. Ponadto skupiono się na czynnikach wpływających na jakość życia mieszkańców i potencjale inwestycyjnym (gospodarczym). Analizę przeprowadzono w układzie czterech grup czynników wyodrębnionych na podstawie diagnozy zjawisk podzielonych na wewnętrzne (w jej obrębie) i zewnętrzne (poza jednostką terytorialną) oraz na sprzyjające (pozytywne) i niesprzyjające (negatywne). Nazwa SWOT pochodzi od pierwszych liter rozpatrywanych grup czynników (ang.): *strengths* – silne strony, *weaknesses* – słabości, *opportunities* – szanse, *threats* – zagrożenia.

Ryc. 2 Istota analizy SWOT

Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

Przedstawione w tab. 1 wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej stanowiły punkt wyjścia do identyfikacji wyzwań rozwojowych i wyboru scenariusza rozwoju, a w konsekwencji określenia polityki rozwoju gminy. Dodatkowo, w Strategii uwzględniono ustalenia dokumentów planistycznych i strategicznych poszczególnych szczebli terytorialnych (omówione szczegółowo w rodz. 1 „Diagnozy”).

Tab. 1 Analiza mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (analiza SWOT)

POŁOŻENIE, DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA I MOBILNOŚĆ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie gminy w rejonie krajobrazów pojeziernych (Pojezierze Olsztyńskie) o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych. • Obecność układów komunikacyjnych poziomu krajowego (droga krajowa nr 16) oraz regionalnego (droga wojewódzka nr 531). • Duży potencjał do rozwoju tras rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych. • Wyróżniający się poziom dostępności transportowej w ujęciu krajowym. • Stosunkowo korzystna dostępność komunikacji zbiorowej (czynny transport kolejowy oraz funkcjonujące linie autobusowe, w tym bezpośredni i regularny dojazd do Olsztyna). • Relatywnie korzystne połączenie komunikacyjne do największego w regionie portu lotniczego tj. Olsztyn – Mazury. • Niewielkie oddalenie od dużych ośrodków miejskich (podróż transportem indywidualnym nie przekracza 1 godziny). • Istniejąca sieć światłowodowa w niektórych miejscowościach. • Obecność obwodnicy Olsztyna oraz węzła komunikacyjnego, co pozytywnie wpływa na rozwój przedsiębiorczości i budownictwa mieszkaniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • W dalszym ciągu niezadowalający stan techniczny niektórych odcinków dróg lokalnych i ponadlokalnych, w tym dróg powiatowych. • Niedostateczny zasięg działania mobilnych sieci komórkowych na obszarach niezagospodarowanych oraz terenach wiejskich o rozproszonej zabudowie. • Niewystarczająca oferta dla seniorów. • Wysokie koszty podróżowania połączoną komunikacją publiczną (autobusy gminne, powiatowe, połączenia kolejowe). • Nieskoordynowane ciągi transportowe. • Niewystarczająca dostępność Internetu szerokopasmowego. • Brak parkingów „P&R” przy węzłach komunikacyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa lub modernizacja istniejących ciągów komunikacyjnych, w tym dróg powiatowych. • Rozwój kolei aglomeracyjnej – nowe przystanki kolejowe na terenie gminy. • Rozbudowa infrastruktury rowerowej. • Poprawa ogólnej dostępności transportowej gminy (rozwój docelowego układu sieci dróg ekspresowych i autostrad w kraju). • Utworzenie połączeń kolei podmiejskiej, w tym wprowadzenie wspólnego biletu aglomeracyjnego. • Współpraca w ramach Miejskiego Obszaru Aglomeracyjnego i wspólna polityka w zakresie ekomobilności, w tym skoordynowanej komunikacji publicznej. • Poprawa zasięgu i jakości działania mobilnych sieci komórkowych. • Inwestycje w nowoczesne technologie, zapewniające dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych. • Rozwój wewnątrzgminnego transportu autobusowego. • Rozwój transportu międzygminnego, powiatowego oraz wspólne działania w ramach MOF Olsztyna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wykluczenie cyfrowe, w tym ograniczony dostęp do szybkiego Internetu. • Brak środków zewnętrznych na dofinansowanie dróg powiatowych. • Utrata dofinansowania lub niewystarczające dofinansowanie gminnego/powiatowego transportu publicznego. • Brak współpracy międzygminnej w zakresie rozwoju wspólnego transportu publicznego. • Zaprzestanie inwestycji w zakresie przebudowy i modernizacji dróg powiatowych. • Brak dostosowania rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców dojeżdżających do pracy w Olsztynie. • Problemy z porozumieniem się z PKP w sprawie biletu aglomeracyjnego.

LUDNOŚĆ I PROCESY DEMOGRAFICZNE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie korzystna struktura demograficzna. Najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym na tle powiatu, województwa i kraju. • Stale dodatnie saldo migracji. • Sukcesywny wzrost liczby ludności. • Wyższy średnioroczny wzrost liczby ludności w stosunku do większości gmin ościennych. • Niska gęstość zaludnienia, sprzyjająca pobytowi ludzi. • Wysoki odsetek mieszkańców z wyższym wykształceniem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzejące się społeczeństwo. • W większości ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa warunków życia i zamieszkania w gminie. • Utrzymanie obecnych tendencji demograficznych, w kierunku dalszego wzrostu liczby ludności (w szczególności wzrost dzietności oraz imigracja, zwłaszcza powrotna). • Dalsze tworzenie warunków do przenoszenia się z miast na teren gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odwrócenie obecnych tendencji demograficznych, w kierunku odpływu ludności w wieku produkcyjnym, a tym samym wzrostu liczby osób wymagających wsparcia ze strony innych osób połączony ze spadkiem wskaźnika przyrostu naturalnego. • Nagły i nadmierny napływ ludności obcych kulturowo.

ROLNICTWO, GOSPODARKA, RYNEK PRACY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Malejący poziom bezrobocia, przy jednoczesnym wzroście aktywności gospodarczej. • Stosunkowo wysoki w stosunku do gmin ościennych poziom przedsiębiorczości. • Stosunkowo korzystne warunki agroekologiczne do produkcji rolniczej (relatywnie duży udział gleb przeciętnej i dobrej jakości). • Niewielkie rozdrobnienie gospodarstw rolnych, w tym duży udział gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha. • Zbliżony wskaźnik zatrudnienia w stosunku do średniej powiatowej i wojewódzkiej. • Rozwój lokalnego, drobnego przetwórstwa (ekologicznego, tradycyjnego) z rynkiem zbytu opartym o „szeptany” marketing. • Obecność ofert inwestycyjnych dla przedsiębiorców, w tym obecność kompleksowo uzbrojonych terenów inwestycyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dużych przedsiębiorstw. • Znaczny odsetek pracowników o niskich kwalifikacjach. • Bariery w rozwoju przedsiębiorczości wynikające z urozmaiconej rzeźby terenu i obecności obszarów chronionych prawnie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Pojawienie się znaczącego zakładu pracy. • Rozwój nowoczesnego rolnictwa, w tym gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego. • Rosnące zainteresowanie zewnętrznymi produktami lokalnymi i ekologicznymi. • Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej dla przedsiębiorców (uzbrojone tereny inwestycyjne). • Udogodnienia dla przedsiębiorców, w tym: ulgi podatkowe, przygotowanie terenów inwestycyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencyjny rynek pracy lub korzystniejsza oferta inwestycyjna dla przedsiębiorców w najbliższych ośrodkach miejskich (Olsztyn, Olsztynek, Ostróda) i wiejskich (Stawiguda). • Niedoinwestowanie gospodarstw rolnych. • Ewentualna stagnacja gospodarcza kraju lub kryzys gospodarczy. • Pasywna postawa osób długotrwale bezrobotnych. • Niekorzystne zmiany w środowisku zatrudnienia – wzrastające koszty pracy.

KULTURA I DZIEDZICTWO KULTUROWE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Znaczące zachowanie stanu dziedzictwa kulturowego (duża liczba obiektów lub obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz gminnej ewidencji zabytków). • Objawienia maryjne stanowiące istotny element kulturowej tożsamości gminy. • Obecność Parku Kulturowego Warmińskiej Drogi Krajobrazowej Gietrzwałd-Woryty. • Obecność instytucji kultury na terenie gminy. • Licznie organizowane wydarzenia i imprezy kulturalne dla różnych grup wiekowych, realizowane w ramach promowania i upowszechniania historii oraz integracji lokalnej społeczności. • Zaangażowanie mieszkańców w obszarze kultury i sztuki, współpraca gminy z innymi samorządami w tym zakresie (m.in. Szlak Świętej Warmii). 	<ul style="list-style-type: none"> • Zły stan techniczny niektórych obiektów ujętych w ewidencji zabytków, powodujący stopniowe niszczenie obiektów tradycyjnej zabudowy. • Niska świadomość wśród mieszkańców na temat historii i kultury regionu, w tym brak identyfikowania się z „małą ojczyzną”.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie i propagowanie działalności kulturowej, w tym poszerzanie działalności instytucji kultury. • Rozbudowa, modernizacja i doposażenie instytucji kultury. • Poszerzenie oferty kulturalnej przez instytucje kultury. • Budowa Centrum dziedzictwa historii i kultury Warmii w Gietrzwałdzie. • Rozwój turystyki pielgrzymkowej. • Współpraca w ramach Stowarzyszenia „Szlak Świętej Warmii”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Presja urbanistyczna na tereny tradycyjnej zabudowy, w tym wprowadzanie zabudowy „obcej” kulturowo i krajobrazowo. • Rozmycie odpowiedzialności za stan zabytków i brak skutecznej egzekucji za niszczenie zabytków. • Zdarzenia losowe (pożary, klęski żywiołowe). • Spadek znaczenia kultury i utrata tożsamości regionalnej wśród dzieci i młodzieży. • Propagowanie obcych kulturowo wzorców. • Niewykorzystanie szans kulturotwórczych z powodu niewystarczającego zaplecza infrastrukturalnego instytucji kultury.

SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Liczne obiekty sportowo-rekreacyjne (boiska, place zabaw, plaże publiczne, Ogrody Gietrzwałdzkie). • Posiadanie stadionu do rugby, jedyne takiego obiektu w Polsce na obszarze gminy wiejskiej. • Obecność klubu sportowego w rugby, odnoszącego znaczące sukcesy na poziomie krajowym i międzynarodowym. • Bardzo wysokie walory przyrodnicze, wykazujące znaczny potencjał do rozwoju funkcji sportowo-turystycznej (przykład pola golfowego w Naterkach). • Wysokie walory antropogeniczne, zwłaszcza kulturowe (duża liczba obiektów i obszarów zabytkowych) o znaczącej w skali województwa wartości historycznej. • Wysoki potencjał rozwoju turystyki opartej na kulturze warmińskiej, w tym fenomenie objawień. • Występująca baza noclegowa i gastronomiczna (hotele, kwatery prywatne, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne), w dalszym ciągu z dużym potencjałem do rozwoju. 	<ul style="list-style-type: none"> • W dalszym ciągu niedostatecznie rozbudowana oferta turystyczna poza okresem wakacyjnym. • Niedofinansowane kluby sportowe. • Brak utworzonej Rady Sportu. • Brak adekwatnych warunków do uprawiania sportów przez seniorów. • Niewystarczająca liczba obiektów i atrakcji całorocznych na terenie gminy i w bliskim sąsiedztwie. • Słabo rozwinięta informacja turystyczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój i wsparcie klubów sportowych i inicjatyw związanych ze sportem, rekreacją lub turystyką. • Wzrost znaczenia turystyki, jako istotnego sektora gospodarki w gminie (rozwój turystyki biznesowej, kulturowej, religijnej, przyrodniczej i kwalifikowanej, wypoczynkowej). • Rozwijanie znaczenia Gietrzwałdu jako atrakcji całego regionu, zarówno w polityce lokalnej, jak i regionalnej. • Modernizacja obiektów sportowych, tworzenie nowych przestrzeni do wykorzystania w celach sportowo-rekreacyjnych. • Promowanie, zachęcanie mieszkańców (bez względu na wiek) do zdrowego, aktywnego trybu życia (np. poprzez realizację programów, inicjatyw, wskazywanie wzorców). • Współpraca z gminami ościennymi, w tym z Olsztynem (<i>visit Olsztyn</i>) poprzez tworzenie wspólnej oferty turystycznej, udostępnianie bazy noclegowej, zatrzymanie turysty „weekendowego” na dłuższy okres oraz wydłużenie sezonu turystycznego. • Członkostwo w Stowarzyszeniu miast, gmin i powiatów – Szlak Świętej Warmii – wspólny rozwój i promocja oferty turystycznej. • Organizacja cyklicznych wydarzeń, które przyciągają turystów. • Wspieranie oddolnych inicjatyw w zakresie sportu, rekreacji i turystyki zgodnie z kontynuacją zasady pomocniczości. • Moda na życie w stylu „slow life”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie zainteresowania sportem wśród dzieci i młodzieży. • Brak aktywności fizycznej przez ludność w wieku „średnim” i seniorów. • Zaprzestanie inwestycji w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną i turystyczną. • Potencjalna degradacja środowiska w przypadku nadmiernej koncentracji ruchu turystycznego (miejscowo). • Pogłębiający się niski poziom aktywności fizycznej dzieci i młodzieży.

ŚRODOWISKO I INFRASTRUKTURA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Na przeważającym obszarze brak znaczących utrudnień geologiczno-inżynierskich (z wyjątkiem dolin rzecznych oraz zagłębień terenowych stale lub okresowo podmokłych). • W ujęciu generalnym rzeźba terenu nie stwarza w większości istotnych ograniczeń dla wdrażania procesów rozwojowych, a jednocześnie nie stanowi znaczącego potencjału prorozwojowego. • Stosunkowo korzystne warunki agroekologiczne do produkcji roślinnej. • Bardzo wysoki stopień zwodociągowania gminy. • Rozwinięta sieć kanalizacyjna na terenie gminy. • Dostosowany do wymogów i standardów wspólnotowych oraz krajowych system gospodarki odpadami. • Wzrastający stopień rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii. • Stosunkowo niewielkie przekształcenia środowiska, w tym niski stopień zasklepienia gruntów. • Obecność sieci gazowej w niektórych miejscowościach. • Wysoki wskaźnik lesistości. • Wartościowe walory przyrodnicze gminy (urozmaicony krajobraz, zasoby wodne, bogactwo fauny i flory). • Obecność potencjału surowcowego (udokumentowane złoża kopalin). • Ustanowiona ochrona pomnikowa dla wartościowych okazów drzew i głązów narzutowych. • Obecność obszarowych form ochrony przyrody (rezerwat przyrody, Obszary Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu). • Znaczący potencjał zasobów wodnych (liczne jeziora polodowcowe oraz stosunkowo rozwinięta sieć hydrograficzna). 	<ul style="list-style-type: none"> • W dalszym ciągu stosunkowo niski udział odpadów zebranych selektywnie w stosunku do odpadów ogółem. • Zły stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) lub brak prowadzonego regularnego monitoringu jakości wód (wymaga działań naprawczych). • Niezbędna modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej, uwzględniająca odbiór energii od indywidualnych gospodarstw domowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z jednostkami zewnętrznymi w zakresie zachowania i ochrony cennych elementów i zasobów środowiska. • Rozbudowa i modernizacja systemu wodociągowego. • Rozbudowa i modernizacja systemu kanalizacyjnego. • Modernizację istniejących, napowietrznych linii elektroenergetycznych, w tym ich przebudowy na linie kablowe (w terenach zurbanizowanych). • Rozbudowa bardziej efektywnego energetycznie systemu oświetlenia ulicznego. • Rozwój energetyki odnawialnej (zwłaszcza rozproszonej). • Realizacja sieciowej infrastruktury zapatrzenie w ciepło lub gaz. 	<ul style="list-style-type: none"> • Degradacja walorów i zasobów środowiska przyrodniczego, poprzez ich nieracjonalne wykorzystanie lub brak właściwej ochrony prawnej. • Zaprzestanie inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną. • Obciążenie systemu elektroenergetycznego lub zakłócenia w dostawach energii elektrycznej. • Nadmierny lub niekontrolowany rozwój systemów OZE (dużych instalacji) i związane z nim problemy z magazynowaniem energii i negatywnym oddziaływaniem na lokalny krajobraz.

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Zwarta struktura przestrzenna zabudowy znacznej części miejscowości, w tym miejscowości Gietrzwałd. Zachowany historyczny układ ruralistyczny (wielodrożnica) wsi Gietrzwałd. 	<ul style="list-style-type: none"> Obecność obiektów i obszarów wymagających poprawy estetyki zainwestowania. W dalszym ciągu stosunkowo niski stopień pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (10,4%) – oparcie części inwestycji budowlanych, publicznych i prywatnych, na doraźnych decyzjach administracyjnych wz/icp.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> Reforma systemu planowania przestrzennego i prawa budowlanego w kierunku ułatwienia procesu inwestycyjnego. Objęcie miejscowymi planami zagospodarowania obszarów rozwojowych. Optymalna koncentracja zabudowy, w tym przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy. Realizacja założeń i ustaleń związanych z włączeniem gminy w system zintegrowanych inwestycji terytorialnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzanie obiektów dysharmonijnych z otoczeniem. Rozpraszanie zabudowy (niekontrolowana presja inwestycyjna). Niekontrolowany rozwój działalności usługowej (komercyjnej) realizowany na funkcji mieszkaniowej oraz mieszkaniowo-usługowej (np. związane z wynajmem okazjonalnym).

POLITYKA SPOŁECZNA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Obecność placówek podstawowej opieki zdrowotnej. • Funkcjonujące instytucje pomocy społecznej (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Pomocy Społecznej, kluby seniora). • Realizacja szeregu działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. • Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej w ostatnich latach. • Wysoki wskaźnik przeciętnej wielkości mieszkań w stosunku do większości gmin sąsiednich. • Stosunkowo wysoka liczba mieszkań komunalnych. • Bliskie położenie Olsztyna, co umożliwia korzystanie z miejskich usług, takich jak opieka zdrowotna czy oferta specjalistyczna. 	<ul style="list-style-type: none"> • W dalszym ciągu ograniczony dostęp do placówek specjalistycznej opieki zdrowotnej. • Niski udział wydatków na ochronę zdrowia. • W dalszym ciągu występowanie problemów społecznych wśród mieszkańców (ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, alkoholizm, niepełna rodzina lub wielodzietność). • Brak mieszkań treningowych i wspomaganych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie warunków do poprawy oferty medycznej, zwłaszcza w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej. • Właściwie funkcjonująca (skuteczna) i odpowiednio finansowana pomoc społeczna. • Wzrost standardów zamieszkania, w tym w zakresie mieszkalnictwa socjalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczne środki finansowe na ochronę zdrowia lub ograniczony dostęp do kadr ochrony zdrowia, zarówno podstawowej opieki medycznej, jak i specjalistycznej. • Skokowy wzrost zapotrzebowania na pomoc społeczną, związane z pojawieniem się zagrożeń dla zdrowia i życia ludności (m.in. choroby zakaźne, katastrofy naturalne, konflikty). • Pogłębianie się problemów społecznych, w tym zubożenie społeczeństwa. • Starzenie się społeczeństwa – wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. • Stagnacja na rynku mieszkaniowym lub degradacja warunków zamieszkania.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonujące na terenie gminy podmioty i instytucje zaangażowane w zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego (zwłaszcza straż pożarna i policja). • Niższy w stosunku do średniej dla województwa i kraju wskaźnik popełnianych przestępstw. • Relatywnie czyste powietrze w skali roku, w tym brak dużych, punktowych emitorów zanieczyszczeń. • Stosunkowo niski poziom zagrożenia poważną awarią przemysłową, ze względu na brak dużych zakładów. • Obecność sieci melioracyjnej, jako obiekty służące przeciwdziałaniu skutkom potencjalnej powodzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczne zagrożenie suszą w części obszaru gminy i związane z nią zagrożenia pożarowe. • Wystąpienie na odcinkach drogi krajowej i wojewódzkiej zagrożeń związanych z zwiększonym hałasem, zanieczyszczeniem powietrza oraz możliwością wystąpienia awarii (transport substancji niebezpiecznych). • Stosunkowo niska wykrywalność sprawców przestępstw na tle województwa i kraju. • Występujące okresowo zjawisko niskiej emisji w obszarach zwartej zabudowy i związane z tym okresowe pogarszanie stanu sanitarnego powietrza (w sezonie grzewczym). • Występowanie obszarów zagrożonych powodzią w dolinie rzeki Pasłęka oraz możliwość wystąpienia podtopień od wód gruntowych. • Obecność terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. • Niedostateczna infrastruktura dla podmiotów i instytucji zaangażowanych w zadania w zakresie bezpieczeństwa publicznego (policja, straż pożarna, służba zdrowia).

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy. • Nowe inicjatywy w zakresie zwiększenia bezpieczeństwa społeczności lokalnej (kursy i szkolenia w zakresie ochrony zdrowia, obronności, itp.). • Wzrost świadomości społecznej nt. zagrożeń przyrodniczych, szkodliwości niektórych form działalności człowieka oraz możliwości przeciwdziałania zagrożeniom. • Wyeliminowanie lub istotne ograniczenie źródeł niskiej emisji (główniej przyczyny okresowego zanieczyszczenia powietrza w gminie). Wyeliminowanie spalania śmieci. • Adaptacja do postępujących zmian klimatu (m.in. inwestycje w „błękitno-zieloną” infrastrukturę). • Przeciwdziałanie dalszej zabudowie na terenach zagrożonych powodzią. • Wdrożenie rozwiązań zabezpieczających samorząd przed atakiem cybernetycznym. • Wdrożenie systemu obrony cywilnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konflikty społeczne wywołane sytuacją zewnętrzną. • Brak regularnych inicjatyw na rzecz poprawy bezpieczeństwa społeczeństwa – kursy i szkolenia w zakresie ochrony zdrowia lub obronności. • Wzrost poziomu przestępczości. • Bierność społeczna w zakresie zgłębiania wiedzy i praktyki dotyczącej umiejętności radzenia sobie w kryzysowych sytuacjach. • Emisja zanieczyszczeń atmosferycznych z terenów sąsiednich. • Postępujące zmiany klimatyczne. • Wystąpienie klęski żywiołowej (huraganowych wiatrów, powodzi, nawałnic i gradobić, suszy i pożarów itd.). • Wystąpienie istotnej awarii np. w transporcie substancji niebezpiecznych. • Niewystarczające środki na OSP.

EDUKACJA I KAPITAŁ SPOŁECZNY

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> Wysoka liczba aktywnie działających organizacji i stowarzyszeń lokalnych, o wskaźniku liczebności wyższym od średniej dla województwa i kraju. Wysoki poziom dostępności do usług oświatowych na poziomie wczesnoszkolnym, w tym wyróżniający wskaźnik liczby dzieci na 1 placówkę na tle gmin ościennych. Stopniowy wzrost liczby dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego. Rozwinięte zaplecze i infrastruktura edukacyjna. Utrzymująca się liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych na przestrzeni ostatnich lat Wyższa niż ogólnokrajowa frekwencja wyborcza w 2018 i 2024 roku podczas wyborów samorządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> Brak placówki ponadpodstawowej. Niski na tle powiatu współczynnik skolaryzacji. Przeważnie niższa frekwencja wyborcza w stosunku do średniej krajowej – wybory parlamentarne, europejskie i prezydenckie. Brak dużych, zetatyzowanych organizacji, które mogłyby realizować większe zadania wspierając samorząd.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> Sukcesywny wzrost aktywności obywatelskiej, zarówno w odniesieniu do spraw lokalnych, jak i wyborów powszechnych. 	<ul style="list-style-type: none"> Spadek poziomu kształcenia lub brak wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej. Spadek zainteresowania społeczeństwa sprawami lokalnymi oraz bierność wyborcza.

FINANSE SAMORZADOWE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Sukcesywny wzrost dochodów ogółem, w tym dochodów własnych. • Stosunkowo wysoki udział dochodów własnych w porównaniu do pozostałych źródeł dochodu. • Wysoki udział środków zewnętrznych przy realizacji inwestycji gminnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sukcesywny wzrost wydatków ogółem, w tym wystąpienie deficytu budżetowego. • Znaczne uzależnienie działań proinwestycyjnych od możliwości finansowania zewnętrznego.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Dalszy wzrost dochodów (w tym dochodów własnych) gminy. • Wysoka skuteczność w pozyskiwaniu środków finansowych zewnętrznych. • Właściwie kierunkowane wydatki inwestycyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek dochodów. • Blokada lub ograniczenie środków zewnętrznych na działania rozwojowe. • Niekorzystne trendy w sektorze finansowym na poziomie ogólnokrajowym (m.in. inflacja), w tym kryzys finansowy. • Dalszy wzrost deficytu budżetowego.

2 ROZWÓJ STRATEGICZNY GMINY DO 2035 ROKU

2.1. WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju przedstawia pożądaną obraz stanu gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej Strategii. Ukazuje gminę w perspektywie strategicznej do 2035 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych celów i działań oraz osiągnięcie zamierzonych rezultatów. Wizja pełnić będzie funkcję scalającą i integrującą poszczególnych interesariuszy (odbiorców i uczestników) inicjatyw strategicznych. Może być też elementem wykorzystywanym w celach promocyjnych.

Skutecznemu wdrażaniu zdefiniowanej wizji rozwoju służyć będą poszczególne cele strategiczne (szczegółowe) i przypisane do nich cele operacyjne, kategoryzujące charakter zobowiązań. Te z kolei realizowane będą za pośrednictwem kierunków działań oraz tam, gdzie jest to możliwe, konkretnych działań (por. rozdz. 2.2. i 2.3). Działania rozwojowe powinny z jednej strony zmierzać do równoważnego rozwoju, a z drugiej uwzględniać wpływ na przestrzeń i wykorzystywać potencjały środowiskowe.

WIZJA ROZWOJU GMINY GIETRZAWAŁD

Gmina Gietrzwałd w 2035 roku jest jedną z kluczowych gmin aglomeracji olsztyńskiej – miejscem o wysokim standardzie zamieszkania, dostępie do infrastruktury publicznej oraz wysoce rozwiniętą przedsiębiorczością. Przestrzeń gminy w sposób zrównoważony łączy rozwój gospodarczy i ochronę środowiska. Nieustannie pielęgnowana tradycja kultury warmińskiej oraz zachowane dziedzictwo wzmacniają rozpoznawalność gminy w kraju i za granicą.

Rozwój realizowany będzie w oparciu o równowagę pomiędzy wzrostem gospodarczym, ochroną środowiska i rozwojem społecznym mieszkańców (zasada zrównoważonego rozwoju, ang. *sustainable development*).

Najważniejszą wartością dla gminy będzie ukształtowanie atrakcyjnej i przyjaznej przestrzeni do zamieszkania, pobytu i działalności gospodarczej. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez sukcesywny rozwój infrastruktury technicznej (w szczególności w obszarach niedoinwestowanych), modernizację i rozbudowę dróg, poprawę dostępności cyfrowej, troskę o właściwy stan i jakość środowiska naturalnego, w tym powietrze, dbałość o edukację oraz aktywną partycypację społeczną wspieraną przez skuteczny Samorząd, a w konsekwencji wzrost gospodarczy.

Rozwojowi społeczno-gospodarczemu sprzyjać będzie wysoki potencjał w zakresie dostępności transportowej gminy, związany głównie z przebiegiem drogi krajowej nr 16, drogi wojewódzkiej nr 531 oraz obwodnicy Olsztyna wraz z węzłem drogowym. Zapewniają one dogodne połączenia do takich miejscowości jak m.in.: Olsztyn, Ostróda, Olsztynek, a ponadto umożliwiają włączenie się do ruchu drogi ekspresowej S7 w kierunku Warszawy lub Trójmiasta. Znaczenie w przyszłości będzie miała również przebudowa drogi krajowej nr 16 do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego, która skróci podróż m.in. do Ostródy oraz realizacja tzw. północnej obwodnicy Olsztyna i Dywit. Arteria ta wyraźnie poprawi warunki ruchu tranzytowego regionu, a ponadto zwiększy przepustowość dróg.

Z punktu widzenia mieszkańców gminy oraz dalszego rozwoju mieszkalnictwa na jej obszarze szczególnie istotna jest korzystna dostępność komunikacyjna do Olszyna z uwagi na m.in. codzienne dojazdy do pracy. Dopełnieniem wysokiej dostępności transportowej jest linia kolejowa nr 353 relacji Poznań Wschód – Skandawa wraz ze stacjami zlokalizowanymi w Biesalu, Naterkach i Unieszewie. Znaczenie może mieć również rozwój kolei aglomeracyjnej w przyszłości, w tym realizacja nowych przystanków kolejowych. Ponadto obszar gminy położony jest w stosunkowo bliskim sąsiedztwie Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury, obsługującego cywilny ruch pasażerki. Dojazd transportem indywidualnym nie powinien przekraczać 1 godziny.

Kolejnym istotnym bodźcem prorozwojowym będzie rozwój sektora turystyki, opartego o wysokie walory kulturowe i historyczne. Miejscowość Gietrzawałd jest jednym z najbardziej znanych miejsc pielgrzymkowych w Polsce. Związane jest to przede wszystkim z serią Objawień Matki Bożej z II poł. XIX w., które przyczyniły się do ożywienia religijności i kultu religijnego.

Atrakcyjność turystyczną gminy podwyższają wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Związane jest to z obecnością zwartych i wartościowych kompleksów Lasów Taborskich oraz przebiegiem doliny rzeki Pastęka, gdzie swój zasięg mają ponadlokalne korytarze ekologiczne. Znaczenie mają również stosunkowo liczne jeziora polodowcowe, a tym samym dobre warunki dla rozwoju turystyki wodnej i rekreacyjno-wypoczynkowej.

W granicach gminy występuje rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna. Znajduje się tutaj hotel, zespoły domków letniskowych, ośrodki wczasowe, pola biwakowe, kempingi oraz kwatery agroturystyczne. W przypadku usług gastronomicznych należy zaznaczyć, że koncentrują się one przede wszystkim w Gietrzawaldzie. Funkcjonują restauracje (w tym w obiektach noclegowych), stołówki oraz bary i kawiarnie. Jedną z głównych jest Karczma Warmińska w Gietrzawaldzie, zlokalizowana w historycznym budynku. W ramach pełnego wykorzystania walorów turystycznych konieczne są dalsze inwestycje infrastrukturalne, a także wzrost nakładów finansowych na sektor turystyki.

Wzrost gospodarczy zamierza się osiągnąć poprzez prężny i jednocześnie zrównoważony, rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu oraz wdrażanie innowacji i nowych technologii produkcji. Gmina zamierza promować i poszerzać ofertę inwestycyjną w celu przyciągnięcia nowych inwestorów (zachęty, przygotowane formalno-prawnie i uzbrojone tereny inwestycyjne), a ponadto, w dalszym ciągu zapewniać wsparcie istniejącym zakładom i firmom, działającym od lat na jej terenie. Planuje się dalszy sukcesywny rozwój nowoczesnych metod produkcji energii, w tym projekty służące rozwojowi energetyki na poziomie lokalnym. Istotny będzie miał również rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego (w tym gospodarstw ekologicznych).

Zakłada się, że istotnym elementem będzie integracja społeczna mieszkańców i wykształcenie kapitału społecznego, przede wszystkim więzi międzyludzkich, stopnia zaufania między nimi, a także umiejętność i chęć współdziałania. Wpłyną one na jakość rządzenia, zwiększą poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym, a także przyczynią się do ograniczenia wykluczenia społecznego.

2.2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Mając na względzie cel nadrzędny, jakim jest osiągnięcie zakładanej wizji rozwoju gminy Gietrzawałd, formułuje się strategiczne założenia rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym – cele strategiczne i cele operacyjne.

Cele strategiczne mają charakter długofalowy i wskazują generalne kierunki postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. Cele operacyjne to narzędzie i sposoby realizacji poszczególnych celów strategicznych.

Przewiduje się, że realizacja zakładanych celów wpłynie na osiągnięcie wysokiego poziomu rozwoju gminy Gietrzawałd w horyzoncie 2035 roku. Ukształtowane zostaną cztery zasadnicze sfery rozwoju (sfera społeczno-gospodarcza, kapitał ludzki i społeczny, mobilność i komunikacja, sfera przestrzenno-środowiskowa), wzajemnie na siebie oddziaływujące i wpływające na funkcjonowanie. Działania rozwojowe powinny zmierzać do równoważnego rozwoju wszystkich sfer. Efektem planowanych działań będzie nie tylko wzrost gospodarczy i rozwój społeczny, ale również ukształtowany zostanie wizerunek gminy Gietrzawałd, jako nowoczesnej i przyjaznej środowisku i mieszkańcom.

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
<p>1. Zwiększenie konkurencyjności gospodarczej i poprawa warunków zamieszkania i wypoczynku</p> 	<p>1.1 Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej. 1.2 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego i poprawa jakości życia. 1.3 Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej. 1.4 Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu. 1.5 Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego.</p>
<p>2. Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego</p> 	<p>2.1 Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych. 2.2 Poprawa jakości kształcenia i edukacji. 2.3 Ograniczenie problemów społecznych. 2.4 Rozwój kapitału społecznego i wzrost integracji społecznej. 2.5 Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia.</p>
<p>3. Poprawa dostępności komunikacyjnej i cyfrowej oraz rozwój współpracy wraz z aktywną promocją gminy</p> 	<p>3.1 Zwiększanie dostępności transportowej i powiązań komunikacyjnych. 3.2 Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych. 3.3 Współpraca i promocja.</p>
<p>4. Ochrona środowiska, walorów przyrodniczych i potencjału kulturowego</p> 	<p>4.1 Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna. 4.2 Zachowanie materialnych zasobów kultury i dziedzictwa. 4.3 Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska. 4.4 Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym.</p>

2.3. KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA

Zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne realizowane będą za pośrednictwem kierunków działań oraz tam, gdzie jest to możliwe, konkretnych działań. Kierunki działań i poszczególne działania stanowią podstawę wdrażania Strategii. Kierunki działań i działania sformułowano zgodnie z koncepcją dotyczącą efektywnego zarządzania: *SMART* (ang. *Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-bound*). Polega ona na sformułowaniu celów **S**precyzowanych, **M**ierzalnych, **O**siągalnych, **R**ealistycznych i **O**graniczonych czasowo.

CEL STRATEGICZNY 1:

ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ I POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA I WYPOCZYNKU

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
1.1.	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej	1.1.1.	Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, w tym: A. Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Gietrzwałdzie. B. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej C. Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej. D. Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków. E. Wspieranie budowy lub remontów bezodpływowych zbiorników na ścieki.
		1.1.2.	Rozwój infrastruktury wodociągowej, w tym: A. Zapewnienie odpowiedniej przepustowości i sprawności stacji uzdatniania wody poprzez ich rozbudowę, przebudowę lub modernizację. B. Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej.
		1.1.3.	Rozwój infrastruktury odprowadzania i magazynowania wody opadowej, w szczególności z uwzględnieniem rozwiązań niebiesko-zielonej infrastruktury.
		1.1.4.	Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej, w tym: A. Budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400 kV relacji Płock – Olsztyn Mątki; B. Budowa odcinka linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztynek – Ostróda; C. Przebudowa linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Iława – Iława Wschód – Lubawa – Ostróda – Gietrzwałd; D. Modernizacja linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztyn Mątki – Olsztynek. E. Modernizacja linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztyn Mątki – Gietrzwałd. F. Budowa, rozbudowa lub modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej. G. Przebudowa linii elektroenergetycznych napowietrznych na kablowe.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
		1.1.5.	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym: A. Budowa wolnostojących urządzeń i instalacji wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych. B. Zwiększenie wykorzystania urządzeń indywidualnych (mikroinstalacji OZE).
		1.1.6.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
1.2.	Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego i poprawa jakości życia	1.2.1.	Poprawa jakości przestrzeni publicznej i ogólnodostępnej, w tym: A. Modernizacja i remonty obiektów i terenów użyteczności publicznej i terenów przestrzeni publicznej, terenów zieleni. B. Tworzenie nowych terenów zieleni, w tym zieleni urządzonej i „błękitno-zielonej” infrastruktury. C. Zagospodarowanie lub udostępnienie terenów zielonych na przestrzeń użyteczności publicznej. D. Estetyzacja przestrzeni publicznej. E. Utrzymanie czystości i porządku przestrzeni publicznych i ogólnodostępnych. F. Okazjonalne i sezonowe aranżacje i wzbogacenie przestrzeni publicznych i ogólnodostępnych. G. Budowa, modernizacja i rozbudowa chodników i dróg dla pieszych. H. Rozwój energooszczędnego systemu oświetlenia ulicznego, w tym na terenach nowych osiedli mieszkaniowych. I. Stosowanie jednolitego systemu identyfikacji i informacji w gminie. J. Usuwanie barier architektonicznych i zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych i ogólnodostępnych, w tym obiektów użyteczności publicznej ze szczególnymi potrzebami.
		1.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego, w tym: A. Monitoring wizyjny wybranych przestrzeni publicznych i ogólnodostępnych. B. Współpraca z policją i strażą pożarną, w tym organizacyjna i rzeczowa. C. Podejmowanie działań i inicjatyw na rzecz utrzymania właściwego poziomu bezpieczeństwa. D. Wsparcie inicjatyw, kursów i szkoleń na rzecz pogłębiania wiedzy i umiejętności praktycznych postępowania w sytuacjach kryzysowych. E. Wdrożenie rozwiązań zabezpieczających samorząd przed atakiem cybernetycznym. F. Wdrażanie systemu obrony cywilnej. G. Budowa Centrum Bezpieczeństwa w Gietrzwałdzie. H. Budowa remiz Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) w Sząbruku i Worytach. I. Modernizacja i rozbudowa remiz Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP). J. Doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP). K. Realizacja inicjatyw mających na celu opiekę nad bezdomnymi psami i kotami.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
		1.2.3.	<p>Poprawa warunków zamieszkania w budownictwie komunalnym, tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Budowa nowych budynków lub mieszkań komunalnych/socjalnych/treningowych lub wspomaganych. B. Modernizacja i remonty istniejących budynków i lokali komunalnych/socjalnych/treningowych lub wspomaganych. C. Adaptacja budynków na cele mieszkaniowe.
		1.2.4.	<p>Wspieranie estetyki zainwestowania w budownictwie prywatnym, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Ustalanie jednolitych zasad zagospodarowania w zakresie parametrów i wskaźników zabudowy. B. Wsparcie dla działań modernizacyjnych, w tym termomodernizacyjnych. C. Organizacja konkursów i zachęt mających na celu poprawę estetyki obiektów i przestrzeni. D. Przeciwdziałanie nielegalnym formom użytkowania przestrzeni. E. Uporządkowanie reklam i nośników reklamowych poprzez regulacje, w tym wykorzystanie mechanizmów ustawy krajobrazowej.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
1.3.	Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej	1.3.1.	<p>Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Realizacja szlaków turystycznych i miejsc wypoczynku. B. Budowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (pomostów, altany, miejsca do grillowania, wiaty, ławy, stoły itd.). C. Realizacja przedsięwzięć związanych z turystyką wodną. D. Budowa lub przebudowa ścieżek rowerowych lub pieszo-rowerowych, tras spacerowych służących celom turystycznym E. Stworzenie warunków do rozwoju turystyki wędkarskiej. F. Stworzenie warunków do dalszego rozwoju turystyki religijnej (sakralnej), jako miejsca kultu religijnego i pielgrzymkowego. G. Zagospodarowywanie ogólnodostępnych miejsc do kąpeli i plaż wiejskich (punkty biwakowe, miejsca postojowe dla kamperów, pomosty). H. Budowa ulicy „Trakt Pielgrzyma” łączącej DK 16 z ulicą Kościelną wraz z przebudową skrzyżowań, ciągiem pieszym, oświetleniem i Miejscem Obsługi Podróżnych.
		1.3.2.	<p>Wzrost zasobności bazy turystycznej i okołoturystycznej, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> A. Rozbudowa bazy noclegowej. B. Rozwój agroturystyki. C. Rozbudowa i poprawa jakości bazy gastronomicznej, w tym wspieranie regionalnych tradycji kulinarnych. D. Utrzymanie we właściwym stanie oraz rozwój lub rozbudowa istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej. E. Realizacja nowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne i inne ogólnodostępne objekty). F. Wspieranie rękodzielnictwa, rzemiosła, starych zawodów oraz produktów lokalnych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
		1.3.3.	Rozwój istniejącego punktu informacji turystycznej.
		1.3.4.	Organizacja i promocja imprez i wydarzeń sportowych, turystycznych i kulturalnych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
1.4.	Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu	1.4.1.	Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym: A. Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie informowania o usługach pośrednictwa zawodowego oraz ofertach pracy. B. Organizacja praktyk i staży w Urzędzie Gminy i podległych jednostkach organizacyjnych. C. Wspieranie inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych i rozwoju zawodowego osób pracujących.
		1.4.2.	Rozwój sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym: A. Wspieranie przedsiębiorstw i przedsiębiorców – ulgi lub zwolnienia w podatkach i opłatach lokalnych, pomoc w dostępie do terenów inwestycyjnych. B. Wspieranie sieciowania oraz współpracy między przedsiębiorcami oraz tworzenie platform/przestrzeni współpracy (w tym: izby gospodarcze, stowarzyszenia przedsiębiorców, lokalne organizacje turystyczne i inne). C. Rozwijanie współpracy w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.
		1.4.3.	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej: A. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych. B. Stworzenie skonkretyzowanej i inicjującej oferty inwestycyjnej.
		1.4.4.	Tworzenie spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
1.5.	Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego	1.5.1.	Rozwój i unowocześnienie gospodarstw rolnych, w tym: A. Wzmocnienie produktywności gospodarstw rolnych, w tym modernizacja gospodarstw i zwiększenie zasobności i jakości sprzętu, maszyn i urządzeń rolniczych. B. Wspieranie wykształconych kierunków produkcji rolnej i przemysłu rolno-spożywczego. C. Wspieranie nowych kierunków upraw lub hodowli. D. Wspieranie tworzenia miejsc pracy w rolnictwie. E. Wspieranie organizacji spotkań związanych z nowoczesnymi formami działalności rolniczej. F. Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.
		1.5.2.	Wzrost znaczenia lokalnych produktów rolniczych, w tym: A. Wspieranie lokalnego rynku rolno-spożywczego – lokalnego przetwórstwa, handlu detalicznego prowadzonego przez rolników, sprzedaży i dostaw bezpośrednich do konsumentów. B. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji produktów tradycyjnych, regionalnych i ekologicznych.

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA
	<p data-bbox="616 230 1235 293">Wspieranie i promocja działalności sektora spożywczego, przetwórczego i rolnego:</p> <p data-bbox="616 302 1390 400">A. Współdziałanie z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego i innymi podmiotami w zakresie organizowania bezpłatnych szkoleń dla rolników.</p> <p data-bbox="616 409 1305 508">B. Wsparcie realizacji Ośrodka Doradztwa Rolnictwa wraz z zagospodarowaniem terenu wystawienniczego oraz poletka doświadczalnego w strefie inwestycyjnej gminy.</p> <p data-bbox="616 517 1353 580">C. Wspieranie organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność rolniczą.</p> <p data-bbox="616 589 1145 620">D. Promowanie ekologicznej produkcji rolniczej.</p> <p data-bbox="616 629 1050 660">E. Promowanie innowacji w rolnictwie.</p> <p data-bbox="616 669 1369 732">F. Promowanie wytwórczości produktów tradycyjnych, regionalnych lub ekologicznych.</p> <p data-bbox="616 741 1249 804">G. Wspieranie rolników w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.</p>

CEL STRATEGICZNY 2:

WZMOCNIENIE KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
2.1.	Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych.	2.1.1.	Budowa Centrum Dziedzictwa, Historii i Kultury Warmii w Giętrzawałdzie.
		2.1.2.	Wspieranie i rozwój działalności instytucji kultury.
		2.1.3.	Wspieranie działalności organizacji samorządowych związanych z kulturą i twórczością regionalną (kół gospodyń wiejskich, twórców lub innych).
		2.1.4.	Wspieranie rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej dzieci, młodzieży lub dorosłych.
		2.1.5.	Utrwalanie i upowszechnianie kultury i twórczości warmińskiej.
		2.1.6.	Organizacja i promocja cyklicznych lub okazjonalnych wydarzeń i imprez kulturalnych.
		2.1.7.	Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze, w tym poprzez technologię cyfrową (e-kultura, digitalizacja i udostępnianie zbiorów i zasobów archiwalnych).
		2.1.8.	Udział i wspieranie udziału w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeniach kulturalnych i promocyjnych.
		2.1.9.	Współpraca z innymi regionami w Polsce i na świecie, w celu wspierania interakcji pomiędzy tradycjami i kulturami.
		2.1.10.	Przygotowywanie i wydawanie publikacji poświęconych dziedzictwu kulturowemu.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
2.2.	Poprawa jakości kształcenia i edukacji	2.2.1.	Budowa, rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, kulturalnych i bibliotek.
		2.2.2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowego placówek Oświatowych.
		2.2.3.	Tworzenie nowych, modernizacja oraz doposażenie świetlic wiejskich.
		2.2.4.	Rozwój potencjału dydaktycznego, w tym: A. Podniesienie jakości kształcenia praktycznego w szkołach. B. Doskonalenie zawodowe nauczycieli. C. Wsparcie nauczycieli w zakresie przygotowania uczniów do zawodów, konkursów i olimpiad. D. Monitoring poziomu nauczania w placówkach oświatowych.
		2.2.5.	Wzmocnienie kompetencji kluczowych z zakresu informatyzacji, przedsiębiorczości, nauki języków obcych oraz postaw społeczno-obywatelskich.
		2.2.6.	Wsparcie rozwoju osób szczególnie uzdolnionych poprzez organizację konkursów lub zajęć dodatkowych.
		2.2.7.	Wsparcie edukacji specjalistycznej, w tym dla osób o specjalnych potrzebach terapeutycznych lub z niepełnosprawnością.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
		2.2.8.	Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców w proces edukacyjno-wychowawczy.
		2.2.9.	Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie organizacji i udoskonalania zajęć, wydarzeń pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, w tym zajęć praktycznych, dydaktycznych, w tym związanych z przedsiębiorczością, oraz sportowych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
2.3.	Ograniczenie problemów społecznych	2.3.1.	Budowa, rozbudowa, modernizacja, przebudowa, nadbudowa budynków socjalnych/komunalnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą.
		2.3.2.	Przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Centrum Usług Społecznych (CUS).
		2.3.3.	Wsparcie działań instytucji pomocy społecznej.
		2.3.4.	Spójne oraz kompleksowe wspieranie rodzin.
		2.3.5.	Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez m.in. rozwój infrastruktury sportowej, miejsc aktywnego wypoczynku, tworzenie miejsc i zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych.
		2.3.6.	Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, w tym promocja profilaktyki i edukacji wśród dzieci i młodzieży.
		2.3.7.	Aktywizacja osób starszych i rozwój systemu opieki senioralnej, w tym: A. Promocja Ogólnopolskiej Karty Seniora. B. Wspieranie działalności ośrodków wsparcia dziennego i klubów dla seniorów. C. Organizacja zajęć i wycieczek dla osób starszych i seniorów. D. Wsparcie z zakresu rozwoju usług opieki zdrowotnej (w tym dostępu do psychologa, rehabilitacji).
		2.3.8.	Pomoc osobom z niepełnosprawnością, w tym likwidacja barier architektonicznych, promowanie zatrudnienia i pomoc doraźna.
		2.3.9.	Wspieranie inicjatyw na rzecz pomocy społecznej, w tym promocja i wspieranie idei wolontariatu.
		2.3.10	Wspieranie organizacji społecznych i stowarzyszeń prowadzących działania na rzecz utrzymania i wzrostu poczucia bezpieczeństwa.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
2.4.	Rozwój kapitału społecznego i wzrost integracji społecznej	2.4.1.	Wspieranie inicjatyw obywatelskich oraz działalności instytucji, organizacji pozarządowych w zakresie prowadzenia aktywności społecznej i obywatelskiej.
		2.4.2.	Zwiększenie poziomu partycypacji mieszkańców w zarządzaniu gminą, w tym: A. Tworzenie mechanizmów i narzędzi konsultacji społecznych. B. Wzrost znaczenia i dostępności e-usług i e-urzędu.
		2.4.3.	Rozwój kompetencji osób dorosłych, w tym:

			<p>A. Podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób dorosłych.</p> <p>B. Wspieranie reorientacji zawodowej osób poszukujących lub zmieniających pracę.</p> <p>C. Wspieranie postaw przedsiębiorczych i samozatrudnienia.</p>
		2.4.4.	Tworzenie warunków do rozwoju osobistego i edukacji przez całe życie.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
2.5.	Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia	2.5.1.	Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia.
		2.5.2.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej w szczególności leczenia i profilaktyki chorób cywilizacyjnych, rehabilitacji oraz leczenia uzależnień.
		2.5.3.	Poprawa jakości i dostępności i wspieranie rozwoju różnych form usług zdrowotnych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych.
		2.5.4.	Wspieranie inicjatyw na rzecz profilaktyki zdrowia i uzależnień oraz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia.
		2.5.5.	<p>Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców, w tym:</p> <p>A. Organizacja zabaw, konkursów i imprez prozdrowotnych dla dzieci, młodzieży lub dorosłych.</p> <p>B. Wspieranie działalności klubów sportowych i innych organizacji.</p>

CEL STRATEGICZNY 3:

POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I CYFROWEJ ORAZ
ROZWÓJ WSPÓŁPRACY WRAZ Z AKTYWNĄ PROMOCJĄ GMINY

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
3.1.	Zwiększanie dostępności transportowej i powiązań komunikacyjnych	3.1.1.	Poprawa jakości i dostępności układu komunikacyjnego, w tym: A. Przebudowa drogi krajowej nr 16 do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego. B. Budowa obwodnicy Olsztyna i Dywit (tzw. północnej obwodnicy). C. Budowa z uprzednią rozbiórką dwóch mostów drogowych na rzece Giłwa w ciągu ul. Ostródzkiej i Olsztyńskiej w Gietrzwałdzie. D. Remont, modernizacja, przebudowa lub rozbudowa dróg powiatowych. E. Remont, modernizacja, przebudowa lub rozbudowa dróg gminnych. F. Remont, modernizacja, przebudowa lub rozbudowa dróg wewnętrznych. G. Budowa nowych dróg gminnych i wewnętrznych.
		3.1.2.	Utworzenie połączeń kolei podmiejskiej, w tym wprowadzenie wspólnego biletu aglomeracyjnego.
		3.1.3.	Modernizacja dróg transportu rolniczego.
		3.1.4.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego.
		3.1.5.	Budowa, rozbudowa lub przebudowa infrastruktury towarzyszącej ciągom komunikacyjnym (chodników, poboczy, parkingów, w tym P&R „park and ride”, P&B „park and bike”, dróg rowerowych, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych i innej infrastruktury towarzyszącej).
		3.1.6.	Rozwój infrastruktury rowerowej (w tym dróg rowerowych).
		3.1.7.	Zwiększenie dostępu do usług komunikacji zbiorowej, poprzez zwiększenie liczby przystanków autobusowych oraz modernizację przystanków istniejących.
		3.1.8.	Współpraca w ramach Miejskiego Obszaru Aglomeracyjnego i wspólna polityka w zakresie ekomobilności, w tym skoordynowanej komunikacji publicznej.
		3.1.9.	Budowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych, w tym elektrycznych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
3.2.	Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych	3.2.1.	Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu, w tym: A. Rozbudowa sieci światłowodowej. B. Wspieranie działań na rzecz udostępnienia innowacyjnych rozwiązań zapewniających dostępność i właściwą jakość połączeń internetowych, w tym technologii satelitarnych.
		3.2.2.	Zwiększenie dostępności mobilnych sieci komórkowych, w tym: A. Poprawa przepustowości i jakości połączeń telefonii komórkowej. B. Poprawa przepustowości i jakości mobilnego Internetu w technologii 4G (LTE).

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
			C. Wspieranie działań na rzecz udostępnienia zasięgu mobilnego Internetu w technologii 5G.
		3.2.3.	Rozwój e-usług publicznych oraz dostępności i jakości e-urzędu, w tym: A. Doskonalenie form przekazu treści portalu internetowego Urzędu Gminy. B. Zwiększenie dostępności portalu internetowego Urzędu Gminy, dla osób niepolskojęzycznych – wprowadzenie innych wersji językowych oraz wersji dla osób niesłyszących. C. Poprawa jakości portali internetowych jednostek organizacyjnych i instytucji, podległych gminie. D. Rozwój i poprawa funkcjonalności Systemu Informacji Przestrzennej Gminy. E. Rozwój e-usług jednostek podległych.
		3.2.4.	Wspieranie wykorzystania i rozwoju technologii cyfrowych w działalności gospodarczej.
		3.2.5.	Popularyzacja metod i możliwości wykorzystania Internetu, zwłaszcza wśród osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
3.3.	Współpraca i promocja	3.3.1.	Tworzenie oferty turystycznej, w oparciu o zasoby materialne (infrastruktura, dziedzictwo kulturowe).
		3.3.2.	Rozwój turystyki związanej z obecnością Sanktuarium Maryjnego w Gietrzwałdzie i bogatego dziedzictwa historyczno-kulturowego.
		3.3.3.	Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej.
		3.3.4.	Doskonalenie wykorzystania mediów społecznościowych w działaniach informacyjnych, promocyjnych i w dialogu ze społeczeństwem.
		3.3.5.	Upowszechnienie informacji o gminie, jako atrakcyjnym miejscu wypoczynku i inwestycji.
		3.3.6.	Współpraca z jednostkami publicznymi w ramach: A. Współpracy lokalnej. B. Współpracy ponadlokalnej (międzygminnej i powiatowej). C. Współpracy regionalnej (wojewódzkiej). D. Współpracy krajowej (międzywojewódzkiej).
		3.3.7.	Współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy lub działającymi na rzecz gminy i regionu.
		3.3.8.	Współpraca gminy w ramach lokalnej grupy działania (LGD), w tym w zakresie realizacji celów i założeń strategicznych działań rozwojowych (m.in. przedsiębiorczości, integracji społecznej, wsparcia mieszkańców, modernizacji i popularyzacji zabytków, wsparcia kultury, budowy i modernizacji infrastruktury oraz innych związanych z działalnością LGD).
		3.3.9.	Zawiązanie współpracy partnerstwa (gminy partnerskie) w celu wymiany kulturalnej, gospodarczej i informacyjnej.

CEL STRATEGICZNY 4:

**OCHRONA ŚRODOWISKA, WALORÓW PRZYRODNICZYCH ORAZ
POTENCJAŁU KULTUROWEGO**

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
4.1.	Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna	4.1.1.	Dążenie do zwartości zabudowy, w tym: A. Koncentracja zabudowy poszczególnych miejscowości, w oparciu o dostępną infrastrukturę komunikacyjną i techniczną. B. Przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy na tereny otwarte i wartościowe przyrodniczo i zagrożone powodzią.
		4.1.2.	Opracowywanie lub zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
		4.1.3.	Realizacja zintegrowanych planów inwestycyjnych.
		4.1.4.	Opracowanie planu ogólnego gminy oraz bieżąca aktualizacja, z wykorzystaniem procedury zmiany planu.
		4.1.5.	Uświadamianie społeczności lokalnej w zakresie istoty i znaczenia racjonalnego planowania przestrzennego, w tym: A. Przeprowadzanie warsztatów, szkoleń lub spotkań. B. Zwiększanie roli partycypacji społecznej przy opracowaniu dokumentów planowania przestrzennego.
		4.1.6.	Pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych, poprzez wykup oraz zmianę przeznaczenia na potrzeby funkcjonowania strefy aktywizacji gospodarczej.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
4.2.	Zachowanie materialnych i zasobów kultury i dziedzictwa	4.2.1.	Ochrona prawna obiektów i zespołów zabytkowych o wyjątkowych i unikatowych walorach.
		4.2.2.	Zachowanie historycznych układów urbanistycznych stanowiących element krajobrazu kulturowego.
		4.2.3.	Wspieranie prac konserwatorskich, w tym restauratorskich, renowacyjnych i rewaloryzacyjnych obiektów i obszarów zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków).
		4.2.4.	Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych.
		4.2.5.	Aktualizacja zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym: A. Aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków i Gminnej Ewidencji Obiektów Archeologicznych. B. Inwentaryzacja i digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego. C. Przygotowywanie i wydawanie publikacji poświęconych dziedzictwu kulturowemu. D. Poszukiwanie, odkrywanie i pielęgnowanie lokalności, tradycji, wierzeń, obrzędów charakterystycznych dla gminy Gietrzwałd i regionu.
		4.2.6.	Ochrona obiektów sakralnych, w tym: A. Renowacje i właściwa ekspozycja obiektów kultu religijnego, w tym kapliczek i krzyży przydrożnych, objętych ochroną konserwatorską. B. Utrzymanie i bieżąca konserwacja cmentarzy i miejsc pamięci.
		4.2.7.	Ochrona udokumentowanych stanowisk archeologicznych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
4.3.	Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska	4.3.1.	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo, w tym: A. Ochrona ustanowionych form ochrony przyrody. B. Przeciwdziałanie fragmentacji składowych ponadlokalnego systemu przyrodniczego (korytarzy ekologicznych o randze ponadlokalnej). C. Promocja walorów przyrodniczych gminy. D. Przygotowywanie i wydawanie publikacji poświęconych walorom przyrodniczym.
		4.3.2.	Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi, w tym: A. Ochrona zwartych kompleksów leśnych. B. Zwiększenie lesistości.
		4.3.3.	Racjonalne wykorzystanie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych.
		4.3.4.	Ochrona i zachowanie gleb, w tym: A. Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami i degradacją. B. Minimalizacja przeznaczenia na cele nierolnicze gruntów rolnych chronionych klas bonitacyjnych.
		4.3.5.	Racjonalne wykorzystanie zasobów surowcowych.

CEL OPERACYJNY		KIERUNKI DZIAŁAŃ I DZIAŁANIA	
4.4.	Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym.	4.4.1.	Wdrażanie rozwoju niskoemisyjnego, w tym: A. Zwiększenie wykorzystania indywidualnych źródeł energii odnawialnej. B. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz ograniczenie niskiej emisji poprzez wymianę nisko-sprawnych kotłów na paliwa stałe na urządzenia wysokosprawne i spełniające normy. C. Zwiększenie efektywności energetycznej poprzez termomodernizacje i stosowanie rozwiązań zmniejszających zużycie energii.
		4.4.2.	Rozwój systemu gospodarki odpadami, w tym: A. Rozbudowa istniejącego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. B. Wyposażenie miejsc publicznych w nowe pojemniki do gniazdowej zbiórki odpadów komunalnych. C. Eliminacja miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych. D. Selektywne zbieranie odpadów. E. Koordynowanie działań związanych z usuwaniem materiałów zawierających azbest. F. Usuwanie folii rolniczej i innych odpadów pochodzących z działalności rolniczej. G. Zmniejszenie zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa.
		4.4.3.	Zapewnienie dobrego stanu wód, w tym: A. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej. B. Monitorowanie jakości wód. C. Budowa szczelnych zbiorników z na gnojowicę lub gnojówkę oraz płyt obornikowych w gospodarstwach rolnych. D. Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej.

		E. Opracowanie programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP.
	4.4.4.	Rekultywacja gruntów i zdegradowanych gleb, w tym: A. Eliminacja niekoncesjonowanej eksploatacji złóż. B. Rekultywacja terenów o niekorzystnych przekształceń powierzchni ziemi, w tym wyrobisk. C. Poprawa warunków glebowych poprzez racjonalne nawożenie i stosowanie odpowiednich upraw.
	4.4.5.	Ograniczenie uciążliwości akustycznych, w tym: A. Minimalizacja istniejących uciążliwości akustycznych. B. Zapobieganie potencjalnym uciążliwościom akustycznym.
	4.4.6.	Monitoring zanieczyszczeń środowiska i wdrożenie mechanizmów i narzędzi ograniczających działalność wpływającą na zanieczyszczanie.
	4.4.7.	Ochrona przed podtopieniami, suszą i deficytem wody, w tym: A. Zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych (prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwozyjnych, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradeł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach i rowach, zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych). B. Ograniczenie strat wody poprzez jej ponowne wykorzystanie do celów gospodarczych („deszczówka”, „szara woda”). C. Modernizacja, remont urządzeń melioracyjnych. D. Ograniczenie strat wody pitnej.
	4.4.8.	Utrzymanie automatycznej stacji meteorologicznej, umożliwiającą wgląd na aktualną sytuację pogodową
	4.4.9.	Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego, w tym: A. Przeciwdziałanie zabudowie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. B. Analiza skuteczności systemu zarządzania ryzykiem powodziowym i rekomendacja zmian. C. Wdrożenie systemu monitorowania o podtopieniach i ich skutkach na obszarach zurbanizowanych i użytkach rolnych.
	4.4.10.	Edukacja ekologiczna mieszkańców, w szczególności w zakresie: A. Ochrony klimatu i jakości powietrza. B. Adaptacji do postępujących zmian klimatu, zwłaszcza przystosowania do ekstremalnych zjawisk pogodowych. C. Segregacji odpadów i szkodliwości spalania odpadów.

3 OCZEKIWANE REZULTATY I WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Wskazane kierunki rozwoju strategicznego wskazują na sposoby rozwiązywania najważniejszych problemów, zmniejszania barier rozwojowych, wzmocnienia lokalnego potencjału oraz wykorzystywania zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu, a także łączenia działań z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

Struktura kierunków działań i działań tworzy logicznie powiązany system, który powinien zapewnić osiągnięcie zakładanych celów operacyjnych, co z kolei posłuży osiągnięciu celów strategicznych, a w konsekwencji sformułowanej wizji rozwoju. Ponadto kierunki działań i działania, planowane w ramach poszczególnych celów, przenikają i uzupełniają się wzajemnie, umożliwiając efekt synergii (wartości dodanej) rozwoju strategicznego gminy Gietrzwałd.

W poniższej tabeli zaprezentowano sugerowane wskaźniki realizacji planowanych celów operacyjnych oraz trend zmian, obrazujący oczekiwany rezultat poszczególnych kierunków działań i działań, a tym samym przyszłościową ocenę stopnia realizacji Strategii.

W tabeli pominięto prezentację „wskaźników oczywistych”, dotyczących inwestycji jednostkowych, gdzie miarą jest realizacja lub brak realizacji (tak/nie). Dotyczy to m.in. ważnych dla wdrożenia zakładanej wizji rozwoju działań, jak np. Realizacja automatycznej stacji meteorologicznej, umożliwiającą wgląd na aktualną sytuację pogodową. Ponadto zaprezentowane wskaźniki stanowią katalog otwarty, możliwy do modyfikacji i uzupełnień. Należy jednakże pamiętać, aby podczas raportowania efektów (por. rozdz. 7.2.) uwzględniać jednakowe wskaźniki, w celu rzetelnej analizy porównawczej i oceny skuteczności wdrażania Strategii Rozwoju. Nie oznacza to jednak, że nie należy ich brać pod uwagę w ocenie końcowych rezultatów Strategii – przeciwnie, stanowią one podstawowe mierniki oceny.

Tab. 2 Sugerowane wskaźniki i oczekiwany trend zmian dla 1 celu strategicznego

	CEL STRATEGICZNY 1: ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARCZEJ I POPRAWA WARUNKÓW ZAMIESZKANIA I WYPOCZYNKU.
---	---

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	142,8	↑
	Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	%	88,9	↑
	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	79	↑
	Liczba zbiorników bezodpływowych na nieczystości	szt.	300	↓
	Długość sieci wodociągowej	km	186,1	↑
	Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej	%	96,1	↑
	Liczba indywidualnych systemów OZE (mikroinstalacji)	szt.	ok. 260	↑
	Ilość środków z budżetu przeznaczona na oświetlenie ulic, placów i dróg	zł	177 619,24	↑
	Liczba stwierdzonych przestępstw*	szt.	92	↓
	Stopień wykrywalności przestępstw*	%	69,4	↑
	Liczba urządzeń gminnego monitoringu wizyjnego	szt.	0	↑
	Liczba mieszkań komunalnych (ogółem)	szt.	63	↑
	Liczba mieszkań treningowych lub wspomaganých	szt.	0	↑

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej	Liczba miejsc noclegowych	szt.	581	↑
	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych	szt.	64	↑
Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu	Liczba osób zatrudnionych w Urzędzie Gminy w ramach prac interwencyjnych	szt.	3	↑
	Liczba praktyk oraz staży w Urzędzie Gminy i podległych jednostkach administracyjnych	szt.	2	↑
	Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	2 236,2	↑
	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	os.	707	↑
Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego	Liczba gospodarstw rolnych**	szt.	189	↑
	Liczba pracujących w gospodarstwach rolnych**	os.	187	↑
	Liczba gospodarstw domowych z dochodem z działalności rolniczej**	szt.	178	↑
	Średnia wielkość gospodarstwa rolnego**	ha	33,75	↑
	Liczba gospodarstw rolnych prowadząca sprzedaż własnych produktów rolnych**	szt.	93	↑
	Udział działu Rolnictwo i łowiectwo w wydatkach budżetowych gminy	%	9,0	↑

stan na 2023 r., a w przypadku braku aktualnych danych: * stan na 2022 r. ** stan na 2020 r.
Materiał źródłowy: Opracowane własne.

Tab. 3 Sugerowane wskaźniki i oczekiwany trend zmian dla 2 celu strategicznego

 CEL STRATEGICZNY 2:
WZMOCNIENIE KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych.	Liczba funkcjonujących świetlic wiejskich	szt.	9	↑
	Liczba inicjatyw kulturalnych zrealizowanych w instytucjach kultury	szt.	--	↑
	Budżet roczny instytucji kultury	zł	1 160 250,00	↑
	Liczba organizacji i stowarzyszeń związanych z kulturą i twórczością regionalną (kół gospodyń wiejskich, twórców lub innych).	szt.	--	↑
	Liczba zdarzeń – uczestnictwa w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeniach kulturalnych i promocyjnych	szt.	2	↑
Poprawa jakości kształcenia i edukacji	Liczba placówek żłobkowych i przedszkolnych	szt.	4	↑
	Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli	os.	238	↑
	Liczba szkół podstawowych	szt.	3	--
	Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych	os.	400	--
	Liczba szkół ponadpodstawowych	szt.	0	--
	Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych	os.	0	--

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
	Ilość dotacji celowych przeznaczona na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub ćwiczeniowe	zł	--	↑
	Ilość środków przeznaczona na doskonalenie zawodowe nauczycieli	zł	17 667,00	↑
Ograniczenie problemów społecznych	Odsetek mieszkańców korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	%	3,9	↓
	Liczba złożonych Niebieskich Kart	szt.	20	↓
	Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	szt.	8	↓
	Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego	szt.	19	↑
	Liczba zorganizowanych spotkań (np. zespołu interdyscyplinarnego) w celu przeciwdziałaniu zjawisku przemocy	szt.	32	↑
	Liczba uczniów otrzymujących wsparcie finansowe w formie stypendium motywacyjnego	os.	20	↑
	Liczba uczniów otrzymujących wsparcie finansowe w formie stypendium socjalnego	os.	1	↑
Rozwój kapitału społecznego i wzrost integracji społecznej.	Liczba organizacji pozarządowych	szt.	51	↑
	Odsetek liczby osób pracujących	%	37,0	↑
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	%	2,0	↓
	Frekwencja w wyborach powszechnych	%	73,5	↑
Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia	Liczba aptek lub punktów aptecznych	szt.	2	↑
	Liczba przychodni lekarskich	szt.	3	↑
	Liczba udzielonych porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	szt.	15 241	↑
	Udział wydatków z budżetu na dział ochrony zdrowia	%	0,3	↑
	Liczba klubów sportowych	szt.	5	↑
	Liczba ćwiczących w klubach sportowych*	os.	388	↑

stan na 2023 r. a w przypadku braku danych: * stan na 2022 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

Tab. 4 Sugerowane wskaźniki i oczekiwany trend zmian dla 3 celu strategicznego

CEL STRATEGICZNY 3:
**ROZWÓJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I INNOWACJI CYFROWEJ WRAZ
Z PROMOCJĄ GMINY**

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
Zwiększanie dostępności transportowej i powiązań komunikacyjnych	Długość dróg publicznych poziomu ponadgminnego o nawierzchni utwardzonej	km	47	↑
	Długość dróg publicznych poziomu gminnego o nawierzchni utwardzonej	km	58	↑
	Liczba zainstalowanych progów zwalniających na drogach gminnych	szt.	66	↑
	Długość dróg rowerowych	km	7,08	↑
	Liczba przystanków autobusowych (dane GUS)	szt.	75	↑

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych	Liczba miejscowości z dostępem do sieci światłowodowej	szt.	5	↑
	Liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (GSM)	szt.	10	↑
	Liczba komputerów użytkowych w bibliotekach publicznych	szt.	6	↑
Współpraca i promocja.	Liczba zrealizowanych inicjatyw promocyjnych (bez względu na rodzaj)	szt.	35	↑
	Liczba gmin partnerskich	szt.	0	↑

stan na 2023 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

Tab. 5 Sugerowane wskaźniki i oczekiwany trend zmian dla 4 celu strategicznego

CEL STRATEGICZNY 4:
OCHRONA ŚRODOWISKA, WALORÓW PRZYRODNICZYCH ORAZ POTENCJAŁU KULTUROWEGO

CELE OPERACYJNE	PROPONOWANE WSKAŹNIKI	MIARA	WARTOŚĆ	OCZEKIWANY TREND
Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna	Udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	%	10,4	↑
	Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania przestrzennego	szt.	70	↓
Zachowanie materialnych zasobów kultury i dziedzictwa	Liczba obiektów lub obszarów zabytkowych, w których zrealizowano prace konserwatorskie, restauratorskie, renowacyjne lub rewaloryzujące	szt.	1	↑
	Udział środków z budżetu przeznaczona na dział Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	%	3,3	↑
Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska	Lesistość	%	51,1	↑
	Powierzchnia odnowień i zalesień lasów	ha	0	↑
	Liczba sadzonych drzew	szt.	91	↑
	Stopień zasklepienia gruntów	%	2,4	↓
	Udział powierzchni objętej obszarową formą ochrony przyrody	%	82,9	--
	Liczba obiektowych form ochrony przyrody	szt.	30	↑
Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym	Liczba wymienionych nisko sprawnych i nieefektywnych urządzeń grzewczych (pieców na paliwo stałe)	szt.	--	↑
	Stosunek odpadów zebranych selektywnie do ogółu odpadów	%	40,5	↑
	Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych (papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło)	%	24,36	↑
	Liczba koszy na śmieci	szt.	229	↑
	Ilość wyrobów azbestowych poddanych do utylizacji	Mg	--	↑
	Udział strat wody w łącznej ilości dostarczonej wody	%	23,5	↓

stan na 2023 r.

Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

4 MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY

Zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o samorządzie gminnym, w strategiach rozwoju określa się model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, zawierający (art. 10e ust. 3 pkt 4):

- strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych,
- system powiązań przyrodniczych,
- główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych,
- główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej to zatem schemat obrazujący zbiór elementów, które w szczególny sposób wpływają na szeroko pojęty rozwój społeczno-gospodarczy odbywający się na terytorium gminy. Model stanowi ilustrację założeń ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju lokalnego. Zobrazowane elementy przestrzenne należy traktować jako generalne wytyczne, których zasięg (zajętość przestrzenną), w tym w szczególności dla ustaleń związanych z użytkowaniem przestrzeni, należy określić, doprecyzować i uszczegółowić w planie ogólnym gminy, stosownie do obowiązujących przepisów prawa. Zilustrowane zjawiska przestrzenne są zgeneralizowane do skali opracowania modelu, a ponadto obrazują główne (kluczowe) komponenty i potencjały, nie wykluczając zarówno modyfikacji ich zasięgu, jak i wyznaczenia w innym miejscu.

Gmina Gietrzawałd jest przeciętnej wielkości gminą wiejską, położoną w powiecie olsztyńskim, w bezpośrednim sąsiedztwie Olsztyna, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego. Wyróżnia się wysokim poziomem dostępności transportowej, dzięki dogodnym połączeniom drogowym i kolejowym oraz bliskością ośrodka wojewódzkiego.

Jej trzonem komunikacyjnym jest droga krajowa nr 16 relacji Grudziądz – Olsztyn – Augustów, zapewniająca dogodne połączenie do takich ośrodków jak m.in. Olsztyn, Ostróda, Iława, jak i włączenie się do ruchu drogi ekspresowej S7 w kierunku Warszawy lub Trójmiasta. Kluczowe znaczenie w kontekście zewnętrznej dostępności transportowej posiada zrealizowana obwodnica Olsztyna, która stanowi część trasy ekspresowej S16, będąca w przyszłości najważniejszą arterią komunikacyjną Warmii i Mazur. Wskazuje się ponadto że realizacja tzw. północnej obwodnicy Olsztyna i Dywit obejmować może gminę Gietrzawałd, nie mniej jednak jej ostateczny przebieg nie został jeszcze oficjalnie potwierdzony. Trasa ta wyraźnie poprawi warunki ruchu tranzytowego regionu, a ponadto zwiększy przepustowość dróg. W granicach gminy swój zasięg ma również droga wojewódzka nr 531, która zapewnia bezpośredni dojazd do Morągu.

Dopełnieniem ponadlokalnych szlaków komunikacyjnych jest linia kolejowa nr 353 relacji Poznań Wschód – Skandawa wraz z ze stacjami kolejowymi zlokalizowanymi w Biesalu, Naterkach i Unieszewie. Z terenu gminy kursują bezpośrednio pociągi w stronę Olsztyna, Torunia, Bydgoszczy, Jabłonowa Pomorskiego, Iławy oraz Gdyni.

Obszar gminy położony jest w stosunkowo bliskim sąsiedztwie Portu Lotniczego Olsztyn-Mazury, obsługującego cywilny ruch pasażerki. Dojazd transportem indywidualnym nie powinien przekraczać zazwyczaj 1 godziny.

W skład gminy wchodzi kilkadziesiąt miejscowości (wykaz przedstawiono w rozdz. 2.1. Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Gietrzawałd).

Wyróżnić należy trzy główne ośrodki, tzw. „centra funkcjonalne” – Gietrzwałd, Sząbruk i Biesal. W Gietrzwałdzie skupiają się główne funkcje administracyjne, edukacyjne, kulturowe, religijne (miejsce pielgrzymkowe), handlowo-gospodarcze, produkcyjne, rolnicze oraz mieszkaniowe. Ponadto świadczone są usługi medyczne i ochrony zdrowia, a także znajdują się liczne obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym i turystycznym. Miejscowość ta odznacza się zwartym charakterem istniejącej zabudowy, a dodatkowo zachowany został historyczny układ urbanistyczny (wielodrożnicy). Z kolei w miejscowościach Sząbruk i Biesal następuje szeroko rozumiane zaspokajanie potrzeb życiowych. Miejscowości te stanowią główną strefę rozwoju zainwestowania mieszkaniowego i usług oraz potencjału gospodarczego. Związane jest to przede wszystkim z dogodnym położeniem komunikacyjnym, zwłaszcza bliskością drogi krajowej nr 16 oraz obecnością stacji kolejowej (w przypadku miejscowości Biesal), a także usytuowaniem w strefie podmiejskiej Olsztyna (w przypadku miejscowości Sząbruk). Występują tu także instytucje kultury (Wiejskie Domy Kultury) oraz obiekty turystyczno-rekreacyjne (w Sząbruku dodatkowo są plaże), działają również kluby seniora. Sząbruk i Biesal pełnią ponadto funkcje oświatowe (zespoły szkolno-przedszkolne). Ponadto świadczone są usługi medyczne oraz ochrony zdrowia.

Za „ośrodki wspomagające” uznano miejscowości odznaczające się najwyższym zaludnieniem (poza centrami funkcjonalnymi), tj. Unieszewo, Gronity, Woryty, Naterki i Łupstych. Pełnią one głównie cele mieszkaniowe (zabudowa realizowana w dużej mierze w oparciu o mpzp oraz o decyzje o warunkach zabudowy), ale także wspomagają gminę na tle rekreacyjno-wypoczynkowym, turystycznym, kulturowym, edukacyjnym, czy handlowo-gospodarczym oraz, w dalszym ciągu rolniczym. Ponadto, Gronity, Naterki i Łupstych stanowią strefę podmiejską Olsztyna.

Pozostałe miejscowości pełnią głównie funkcje rolnicze i mieszkalne oraz odznaczają się niskim lub bardzo niskim stopniem zaludnienia i często rozproszoną zabudową.

Gmina jest cenna pod względem środowiskowym, przy czym największe walory przyrodniczo-krajobrazowe obejmują zwarte kompleksy Lasów Taborskich, a także dolinę rzeki Pasłęka wraz z najbliższym otoczeniem łąkowo-pastewnym.

Pośród form ochrony przyrody, rozróżnionych ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w granicach gminy Gietrzwałd występują:

- rezerwat przyrody „Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce”
- obszary Natura 2000:
  - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO) Dolina Pasłęki PLB280002;
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Rzeka Pasłęka PLH280006;
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (SOO) Dolina Drwęcy PLH280001;
- Obszar Chronionego Krajobrazu:
  - Lasów Taborskich;
  - Dolina Pasłęki;
  - Dolina Środkowej Łyny;
- pomniki przyrody (wartościowe okazy drzew, głązy narzutowe).

Ponadto obowiązuje ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów, obligatoryjna na terytorium całego kraju.

Analiza krajowych i wojewódzkich koncepcjach systemu przyrodniczego oraz lokalnej struktury środowiska i jego przekształceń, pozwala na wytypowanie następujących komponentów współtworzące ponadlokalny system przyrodniczy Gminy:

- komponenty o znaczeniu ponadlokalnym (wojewódzkim i krajowym):
  - korytarz ekologiczny „Puszczy Piskiej” – obejmuje swym zasięgiem zwarte kompleksy leśne Puszczy Piskiej, które zlokalizowane są w północnej części gminy;
  - Korytarz ekologiczny „Doliny Pastęki” – obejmuje swym zasięgiem dolinę rzeki Pastęka i przepływowe jezioro Sarąg wraz z najbliższym otoczeniem (mozaika terenów rolniczych i podmokłych);
  - Korytarz ekologiczny „Lasów Iławskich” – obejmuje swym zasięgiem zwarte kompleksy leśne przebiegające w południowo-zachodniej części gminy.

Ponadto na terenie gminy występują lokalne komponenty przyrodnicze (korytarze i płaty ekologiczne) o znaczeniu gminnym lub międzygminnym (rozd. 5.4. Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Gietrzwałd).

Istotnym czynnikiem decydującym o jakości i warunkach życia ludności jest dostęp do infrastruktury technicznej. Dotyczy to w szczególności sieci wodno-kanalizacyjnej, elektroenergetycznej oraz zarządzania usługami komunalnymi, w tym gospodarowania odpadami. Na terenie gminy Gietrzwałd sieć kanalizacyjna jest dobrze rozwinięta. Do sieci podłączone są przede wszystkim budynki zlokalizowane w miejscowościach, gdzie występuje zwarty charakter istniejącej zabudowy. Pozostali mieszkańcy (zwłaszcza w obszarze zabudowy rozproszonej) korzystają z indywidualnych systemów unieszkodliwiania ścieków sanitarnych, głównie ze zbiorników bezodpływowych. Ścieki bytowo-komunalne odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Biesalu, Gietrzwałdzie oraz Olsztynie (dla niektórych miejscowości).

W granicach gminy nie występuje czynne składowisko odpadów komunalnych, natomiast funkcjonuje tutaj punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Przez teren gminy przebiegają linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV relacji Gietrzwałd - Ostróda Wschód, Olsztyn Mątki – Gietrzwałd oraz Mątki - Olsztynek/Mątki – Jaroty. W przyszłości planowana jest natomiast budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400 kV relacji Płock – Olsztyn Mątki oraz ukończenie budowy linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztynek – Ostróda.

W odniesieniu do elementów infrastruktury społecznej należy zaznaczyć, iż są one dobrze rozwinięte. Funkcjonują tutaj bowiem ośrodki zdrowia, apteka, placówki oświatowe dla dzieci (szkoły podstawowe, przedszkola i żłobki). W granicach gminy znajdują się również jednostki ochotniczej straży pożarnej, posterunek policji, a także funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS).

Dokonano podziału gminy na cztery zasadnicze jednostki strukturalne, które definiują kierunki rozwój przestrzenny, co zobrazowano na rysunku modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej²:

- I. Jednostka mieszkalno-turystyczna – obejmuje obszar położony we wschodniej i południowo-wschodniej części gminy. Tereny te są dobrze powiązane z Olsztynem oraz ośrodkami obsługi gminy. Poszczególne funkcje muszą być tutaj realizowane z zachowaniem zasady, że w sąsiedztwie zabudowy mieszkalnej lub mieszkalno-usługowej nie wskazane jest lokalizowanie inwestycji uciążliwych.
- II. Jednostka wielofunkcyjna (przedsiębiorczość, rolnictwo i turystyka) – obejmuje obszar położony w centralnej części gminy. Warunki przyrodnicze terenu stwarzają tutaj mniej ograniczeń niż na pozostałym obszarze;

² Za ustaleniami dotychczasowego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gietrzwałd” (Uchwała Nr XXIX/209/2020 Rady Gminy Gietrzwałd z dnia 15 grudnia 2020 r.)

III. Jednostka turystyczna – obejmują dwa obszary tj. położony w północno-zachodniej oraz w południowej części gminy. Tereny te charakteryzują się bardzo wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi z dominującą funkcją turystyczną. Na obszarze tym postuluje się rozwój funkcji turystycznej oraz budownictwa letniskowego.

IV. Jednostka turystyczna z ograniczeniami rozwoju – stanowi obszar położony w południowo-zachodniej części gminy. Teren ten charakteryzuje się brakiem wystarczającej izolacji od użytkowego poziomu wodonośnego. Nowe inwestycje zagospodarowania turystycznego powinny być tutaj zrealizowane po skanalizowaniu poszczególnych miejscowości. W rolnictwie powinny dominować gospodarstwa o ekologicznych formach gospodarowania.

Efektom przewidywanych działań rozwojowych (por. rozdz. 2) w wymiarze przestrzennym będzie między innymi ukształtowanie struktury osadniczej, której kluczowe rejony funkcjonowania i dalszego rozwoju oznaczono na rysunku modelu, tj. odpowiednio:

- głównie rejony funkcjonowania i rozwoju potencjału mieszkaniowego i obsługi ludności;
- główne rejony funkcjonowania i rozwoju potencjału produkcyjnego i aktywności gospodarczej;
- główne rejony funkcjonowania i rozwoju potencjału turystyczno-rekreacyjnego.

Jak wskazano na wstępie rozdziału, zobrazowane elementy przestrzenne, w tym także w/w rejony funkcjonowania i rozwoju poszczególnych potencjałów, są zgeneralizowane do skali opracowania modelu, a ponadto obrazują wyłącznie główne (kluczowe) komponenty i potencjały, nie wykluczając zarówno modyfikacji ich zasięgu, jak i wyznaczenia w innym miejscu – precyzyjne wytypowanie stref planistycznych, w tym ich profilu funkcjonalnego, dopuszczalnych rodzajów zabudowy i parametrów (jak intensywność zabudowy, wysokość zabudowy, udział powierzchni zabudowy, czy udział powierzchni biologicznie czynnej) nastąpi na etapie sporządzenia planu ogólnego gminy, stosownie do przepisów prawa.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi integralną część niniejszej Strategii (zał. graficzny).

5 USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE Kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w gminie Gietrzwałd obejmować będzie tworzenie warunków przestrzennych podnoszących jej konkurencyjność i atrakcyjność, a także poprawę warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu równowagi między aktywnością ekonomiczną, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym.

Wzmocnienie potencjału gminy zamierza się uzyskać przez kształtowanie optymalnej struktury użytkowania i ładu przestrzennego oraz właściwe ukierunkowanie dalszego rozwoju sieci osadniczej – harmonizacja rozwoju zabudowy oraz przeciwdziałanie nadmiernemu „rozlewaniu się” zabudowy. Dalszy rozwój i niezawodność systemów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przyczyni się do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności inwestycyjnej oraz warunków do zamieszkania i wypoczynku.

W kolejnych podrozdziałach omówiono generalne ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej, dotyczące:

- zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
- zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
- zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego
- zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
- kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
- zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
- zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

5.1. ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU

Przyjmuje się następujące **zasady ochrony środowiska i jego zasobów** zmierzające do zachowania, zrównoważonego wykorzystania i odnawiania poszczególnych składników środowiska przyrodniczego:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów,
- ochrona ciągłości korytarzy ekologicznych przed wprowadzaniem istotnych barier antropogenicznych oraz przed nadmierną fragmentacją elementów tworzących system powiązań przyrodniczych, zwłaszcza zwartych kompleksów leśnych);
- pozostawienie w możliwie maksymalnym stopniu w użytkowaniu rolniczym terenów łąkowo-pastwiskowych oraz zapewnienie i utrzymanie funkcjonalności systemu rowów i kanałów melioracyjnych (tereny łąkowo-pastwiskowe powinny funkcjonować jako tło ekologiczne, wspierające system powiązań przyrodniczych),
- zachowanie różnorodności biologicznej oraz zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami,

- ochronę wartościowych siedlisk roślinnych i zwierzęcych przed wycinką i zniszczeniem,
- ochronę i pielęgnację zieleni, w tym urządzonej,
- ochrona jakości powietrza atmosferycznego oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez kreowanie gospodarki niskoemisyjnej i adaptację do postępujących zmian klimatycznych,
- poszanowanie przepisów ochrony przyrody, w tym w szczególności odnoszących się do poszczególnych form ochrony przyrody,
- ochrona walorów krajobrazowych,
- racjonalne gospodarowania zasobami użytkowymi środowiska,
- zachowanie dziedzictwa geologicznego,
- kształtowanie właściwych postaw wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

W uzupełnieniu do powyższych zasad:

- **w zakresie ochrony powietrza** ustala się:
  - wdrażanie gospodarki niskoemisyjnej, w tym m.in.: wykorzystanie energii odnawialnej, zwłaszcza źródeł rozproszonych (jako urządzeń wspomagających lokalne wytwarzanie energii elektrycznej lub ciepłej), termomodernizacje budynków, stosowanie efektywnych energetycznie i niskoemisyjnych źródeł ciepła lub paliw stałych wysokiej jakości,
  - ograniczanie zjawiska „rozlewania się” zabudowy,
  - poprawę płynności ruchu drogowego poprzez modernizację nawierzchni dróg, przebudowę skrzyżowań, budowę nowych odcinków dróg,
  - rozwój i wspieranie dla stosowania alternatywnych środków transportu poprzez realizację tras rowerowych i pieszo-rowerowych, wyznaczanie pasów dla ruchu rowerowego na jezdniach,
  - wspieranie wdrażania rozwiązań technologicznych zabezpieczających przed nadmierną emisją,
  - kontrole w zakresie spełniania norm i standardów ochrony powietrza atmosferycznego,
  - lokalizacje nowych obiektów mogących powodować uciążliwości aerosanitarne wyłącznie przy zachowaniu dopuszczalnych norm emisji w środowisku oraz w bezpiecznym oddaleniu od skupisk zabudowy, zwłaszcza mieszkaniowej i usługowej;
- **w zakresie ochrony przyrody**, w odniesieniu do ustanowionych form ochrony przyrody, występujących w granicach gminy (por. Diagnoza), obowiązują stosowne akty prawne, z których wynikają m.in. zakazy, nakazy i ograniczenia w sposobie zagospodarowania i użytkowania terenu. Występowanie powierzchniowych lub obiektowych form ochrony przyrody niesie za sobą ograniczenia w możliwościach rozwoju zagospodarowania przestrzennego – gospodarowanie przestrzenią w obrębie form ochrony przyrody podporządkowane jest przede wszystkim celom przyrodniczym. W zależności od rodzaju formy ochrony przyrody może być ono bardziej restrykcyjne (np. zakazy zabudowy), lub mniej restrykcyjne (np. sytuowanie zabudowy ograniczone, ale możliwe pod pewnymi warunkami). Dla form ochrony przyrody występujących w granicach gminy Gietrzwałd obowiązują:
  - W odniesieniu do rezerwatu przyrody „Ostoja Bobrów na Rzece Pasłęce” obowiązują zasady gospodarowania określone w aktualnie obowiązujących aktach prawnych. W stosunku do ww. rezerwatu obowiązuje obecnie Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 5 stycznia 1970 w. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. 1970 Nr 2 poz. 21) oraz Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 10 maja 1989 r. zmieniające zarządzenia w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. 1989 Nr 17 poz. 119);

- W odniesieniu do obszarów Natura 2000 (Dolina Pasłęki PLB280002, Rzeka Pasłęka PLH280006, Dolina Drwęcy PLH280001) obowiązują przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Ochrona obszarów odznacza się zakazem podejmowania działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru, w tym w szczególności mogących pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla ochrony których został wyznaczony obszar Natura 2000 lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000. Ponadto obowiązują stosowne plany zadań ochronnych – aktualnie, odpowiednio:
    - dla obszaru Natura 2000 Dolina Pasłęki PLB280002 – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 2 grudnia 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pasłęki PLB280002 (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2014 poz. 3975);
    - dla obszaru Natura 2000 Rzeka Pasłęka PLH280006 – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 14 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Rzeka Pasłęka PLH280006 (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2015 poz. 1883 z późn. zm);
    - dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 – Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Drwęcy PLH280001 (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2014 poz. 1485 z późn. zm.);
  - W odniesieniu do Obszarów Chronionego Krajobrazu obowiązują zasady określone w aktualnie obowiązujących aktach prawnych tj.:
    - Dla OCHK Dolina Pasłęki - Uchwała Nr XXVI/605/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Pasłęki (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2017 poz. 2465);
    - Dla OCHK Lasów Taborskich - Rozporządzenie Nr 150 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 13 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Taborskich (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2008 Nr 179 poz. 2635);
    - Dla OCHK Dolina Środkowej Łyny - Uchwała Nr XXVI/606/17 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Środkowej Łyny (Dz. Urz. Woj. Warm. Maz. 2017 poz. 2466).
  - W odniesieniu do pomników przyrody obowiązują zasady gospodarowania określone w aktach prawnych, aktualnie obowiązujących dla danego pomnika – w przypadku pomników przyrody ożywionej ochroną objęte są poszczególne obiekty w graniach lokalizacji, z zasięgiem korony i systemu korzeniowego;
  - W odniesieniu do ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów zastosowanie znajdują uwarunkowania określone ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, na podstawie której są stosowne rozporządzenia, określające m.in. listę gatunków objętych ochroną oraz szczegółowe zakazy względem nich wprowadzone.
- **w zakresie ochrony krajobrazu** ustala się:
- sukcesywne obejmowanie obszarów rozwojowych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w celu ustalenia jednolitych zasad zagospodarowania, w tym w zakresie zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
  - utrzymanie i wzmacnianie heterogenności krajobrazu, zwłaszcza w odniesieniu do ekosystemów leśnych oraz łąkowych i pastwiskowych,

- ochronę gruntów rolnych i lasów przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne,
- wspieranie rolnictwa ekologicznego, jako formy gospodarowania nienaruszającej równowagi przyrodniczej,
- ochronę zasobów dziedzictwa kulturowego zwłaszcza obiektów wpisanych do rejestru zabytków i ewidencji zabytków oraz obiektów kultu religijnego;
- wyeksponowanie zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- ochronę i renowację istniejących układów zieleni, w tym zieleni urządzonej i cmentarzy,
- utrzymanie/dążenie do zwartej zabudowy miejscowości,
- poprawę estetyki zabudowy, poprzez m.in. utrzymanie dobrego stanu technicznego, remonty i modernizacje zabudowy istniejącej, likwidację lub modernizację obiektów zdegradowanych, dostosowanie nowych obiektów i budynków do charakteru zabudowy tradycyjnej/regionalnej, z wyposażeniem w urządzenia z zakresu ochrony środowiska,
- dbałość o estetykę zainwestowania rekreacyjnego,
- przeciwdziałanie formom dysharmonii krajobrazu, w tym zabudowy o gabarytach i wysokości zakłócającej sylwetkę poszczególnych miejscowości i kompozycję układów zabudowy.

Na obszarze gminy Gietrzwałd **wyznaczony został obszar szczególnego zagrożenia powodzią** od rzeki Pastęka. W celu przeciwdziałania zagrożeniu bezpieczeństwa ludności i jej mienia w obszarze szczególnie zagrożonym powodzią nie powinno lokalizować się nowej zabudowy stale związanej z gruntem, a ewentualne odstępstwo od zakazu zabudowy w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w terenach istniejącej zabudowy lub dla obiektów niezbędnej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, może nastąpić za zgodą właściwych organów, stosownie do przepisów prawa. W stosunku do obszaru szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują m.in. przepisy zawarte w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Ponadto obowiązują ustalenia Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r., Dz.U.2023 poz. 300), Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Pregoty (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 29 listopada 2022 r., Dz. U. 2023 poz. 207) oraz ustalenia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru Dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r., Dz.U.2022 poz. 2379) i Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoty, Dz. U. 2022 poz. 2715).

Na obszarze gminy Gietrzwałd **występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi i osuwiska**. Obejmują one fragmenty zsuwów rotacyjnych. Podkreśla się przy tym, że rejony te obejmują bardzo niewielką powierzchnię i są zlokalizowane w pobliżu miejscowości Łajsy (patrz model struktury funkcjonalno-przestrzennej). Obserwacje i rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy prowadzi Starosta, co wskazuje art. 110a ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska.

Ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych może wzrosnąć, gdy stoki te nie będą porośnięte roślinnością w wystarczającym stopniu. Korzenie drzew przytrzymują bowiem zwietrzliny skalne, uniemożliwiając tym samym ich zsuniecie ze skarp. Istotny wpływ na ryzyko wystąpienia ruchów grawitacyjnych posiada również budowa geologiczna stoków. Występujące w gminie duże spadki powinny zostać wolne od zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej lub lokalizacja zabudowy powinna być poprzedzona ekspertyzą geotechniczną, w celu określenia stopnia ryzyka. W przypadku sytuowania zabudowy na terenach o wyższych spadkach rekomenduje się o zaniechanie czynności likwidacji istniejącej roślinności oraz jej racjonalnego wkomponowania w przestrzeń inwestycyjne.

Realizacja niezbędnych elementów infrastruktury technicznej lub komunikacyjnej wymaga zastosowania odpowiednich rozwiązań technicznych i projektowych, przy zachowaniu rygorów budowlanych dla terenów o skomplikowanych warunkach morfometrycznych.

Nie mniej należy podkreślić, iż tereny o wyższych nachyleniach obejmują relatywnie niewielkie obszary i są zlokalizowane głównie przy brzegach niektórych jezior polodowcowych oraz stref marginalnych wysoczyzn czołowych. Są to tereny w większości niezagospodarowane i zajęte przez zbiorowiska leśne i zadrzewione. W związku z czym uwarunkowanie to nie będzie w sposób szczególnie znaczący oddziaływać na rozwój zagospodarowania przestrzennego gminy Gietrzwałd.

5.2. ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne wykazano w „Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.

Generalną zasadą będzie zachowanie wartości dziedzictwa kulturowego, walorów architektonicznych i historyczno-kulturowych, a także konserwacja, rewaloryzacja i porządkowanie zabytkowych obszarów i obiektów. Planuje się także zwiększenie atrakcyjności zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Ponadto należy dążyć do upowszechniania, wiedzy w zakresie rozpoznawania walorów i obiektów zabytkowych zlokalizowanych na terenie gminy.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej polegać będzie na działaniach, podejmowanych przez organy administracji publicznej, dotyczących:

- zachowania, zabezpieczania, ochrony i utrzymania zasobów dziedzictwa materialnego i niematerialnego;
- zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobiegania zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremniania niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałania kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków;
- kontroli stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględniania zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W celu dopełnienia ochrony ustala się również prowadzenie zadań z zakresu opieki nad zabytkami:

- naukowego badania i dokumentowania zabytków;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytków oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytków w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytkach i ich znaczeniu.

Wszystkie obiekty zabytkowe podlegają ochronie na mocy prawa, w tym ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Szczegółowe zasady zagospodarowania, w tym zakazany, nakazy, zalecenia, sprecyzowane zostaną na etapie sporządzenia aktów planowania przestrzennego.

5.3. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIE SZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

Istotnymi czynnikami decydującymi o kierunkach zmian w strukturze przestrzennej jest środowisko przyrodnicze, dziedzictwo kulturowe oraz komunikacja i infrastruktura techniczna. Są to komponenty warunkujące dalszy rozwój przestrzenny, który w znacznej mierze opiera się także na uwarunkowaniach społecznych i ekonomicznych. Głównym celem określenia kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (np. zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (np. wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju (*ang. sustainable development*).

Generalnym celem polityki rozwoju w zakresie zagospodarowania przestrzennego będzie tworzenie warunków przestrzennych podnoszących konkurencyjność i atrakcyjność, poprawę warunków życia mieszkańców, zachowanie równowagi między aktywnością ekonomiczną, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym. Wzmocnienie potencjału gminy zamierza się uzyskać przez kształtowanie optymalnej struktury zagospodarowania terenów i ładu przestrzennego oraz właściwe ukierunkowanie dalszego rozwoju sieci osadniczej.

Realizacja w/w celu generalnego możliwa będzie dzięki systematycznej realizacji poszczególnych **ustaleń i rekomendacji odnoszących się do kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów**, a mianowicie:

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez racjonalne kształtowanie struktur przestrzennych, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, ekonomicznych, społecznych i kulturowych;
- tworzenie warunków, w tym prawa lokalnego, do harmonizacji i estetyzacji zabudowy, zarówno dla istniejących terenów zabudowy, jak i nowych stref rozwojowych (na etapie aktów planowania przestrzennego);
- wzmocnienie „centrów funkcjonalnych” – miejscowości stanowiących główne ośrodki rozwoju, oddziaływujące i stymulujące wzrost gospodarczy całej gminy;
- wzmocnienie miejscowości zaliczonych do „ośrodków wspomagających” – jako wielofunkcyjnych ośrodków wspierających rozwój lokalny, ze względu na skomunikowanie, ludność oraz funkcje;
- wzmocnienie pozostałych miejscowości, jako zaplecza dla głównych ośrodków rozwoju i ośrodków wspomagających;
- harmonijny rozwój zabudowy mieszkaniowej z uwzględnieniem dbałości o estetykę zainwestowania i zagospodarowania terenów, przeciwdziałanie nadmiernemu „rozlewaniu się” zabudowy, a także poprawę standardów życia, w tym poprawę dostępności i jakości infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacyjnej;
- wytypowanie stref gospodarczych/aktywności gospodarczej (na etapie aktów planowania przestrzennego), a w dalszej kolejności przygotowanie potencjalnych stref inwestycyjnych, w tym ich uzbrojenie;
- wykorzystanie potencjału rekreacyjno-turystycznego, poprzez rozwój indywidualnych form rekreacji oraz turystyki przyrodniczej i kwalifikowanej, rozwój ogólnodostępnej bazy sportowo-rekreacyjnej i usług turystyki, z uwzględnieniem minimalizacji oddziaływania na zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- zachowanie przestrzeni wartościowych przyrodniczo, w tym zwłaszcza ochronę ustanowionych powierzchniowych form ochrony przyrody;

- zachowanie przestrzeni wartościowej kulturowo, tym dalsze kształtowanie tożsamości regionalnej i klimatu społecznej akceptacji dla ochrony dziedzictwa kulturowego, zachowanie obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego prawnie chronionych.

Na terenie gminy Gietrzwałd występują **szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej**, co związane jest ze wzmożonym zainteresowaniem gruntami mieszkaniowymi oraz gruntami dla zabudowy letniskowej i rekreacji indywidualnej. Powyższe twierdzenie uzasadniają:

- bardzo dobra zewnętrzna dostępność komunikacyjna, wynikająca głównie z obecności ciągów komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym, a także relatywną bliskością portu lotniczego rangi regionalnej, a co za tym idzie wysokim potencjałem w zakresie „udostępnienia” przestrzeni gminy dla potencjalnych mieszkańców, również sezonowych;
- położenie gminy w obrębie miejskiego obszaru funkcjonalnego Olsztyna i związanego z tym bardzo dużym zainteresowaniem terenami/gruntami mieszkaniowymi oraz dla zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej (popartego wydawanymi decyzjami o warunkach zabudowy na cele mieszkaniowe, dużym zainteresowaniem zakupem nieruchomości wskazanych w planach pod zabudowę mieszkaniową, a także innymi, które potencjalnie należałoby objąć planem miejscowym);
- skróceniem czasu dojazdu z/do Ostródy po przebudowie drogi krajowej nr 16 do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego;
- bardzo wysokie walory kulturowe, religijne i historyczne, a tym samym wzmożonym ruchem turystycznym, w tym pielgrzymkowym;
- bardzo wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, wpływające pozytywnie na atrakcyjność gminy, jako miejsca „do życia” i prowadzenia działalności gospodarczej;
- wyraźnie niższymi niż w sąsiedztwie i bliskim otoczeniu (np. Olsztyn) cenami nieruchomości, a jednocześnie wysoką dostępnością usług i możliwości oferowanych przez miasto Olsztyn (dojazd do centrum Olsztyna z Gietrzwałdu to ok. 20 min.).

Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna przy rozwiniętych układach komunikacyjnych dowodzą, że stworzenie nowych ośrodków zabudowy mieszkaniowej, wraz z kontynuacją rozbudowy istniejących osiedli, jest niezbędne w szczególności z uwagi na sąsiedztwo dużego ośrodka, jakim jest miasto Olsztyn. Ponadto, prężnie rozwijająca się gmina, co wynika między innymi z wzrastających dochodów świadczy, że trend napływania ludności, głównie z aglomeracji, jest widoczny i prowadzi do stwierdzenia, że wskazane jest wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową. Również należy mieć na uwadze, że gmina posiada trzy ośrodki edukacyjne, które mogą zaspokoić potrzeby nowych mieszkańców. Środki przekazywane na cele związane z kulturą dowodzą, że prowadzonych jest wiele inicjatyw, które w pozytywnym oddźwięku lokalnej społeczności wskazują na prowadzenie przez gminę właściwej polityki kulturalnej, która ma duże szansę zainteresować przyciągnąć nowych mieszkańców. Planowane Centrum Bezpieczeństwa Publicznego wskazuje, że są prowadzone działania mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa na wysokim poziomie co jest z całą pewnością elementem brany pod uwagę przy wyborze nowego miejsca zamieszkania.

Ponadto, na terenie gminy zamieszkuje wiele osób, które nie dokonują formalnego meldunku, ani nie wskazują jej jako swojego miejsca zamieszkania, przez co osoby te nie są uwzględnione w oficjalnych statystykach GUS. W efekcie rzeczywista liczba mieszkańców jest wyższa niż wynika to z ewidencji, co prowadzi do zjawiska tzw. „szarej strefy zamieszkania”. Podobne zjawisko obserwowane jest w odniesieniu zabudowy letniskowej i rekreacji indywidualnej, która często pełni funkcję „drugiego domu”.

W związku powyższymi, szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określa się, jako wysokie dlatego też, wskazuje się (na etapie sporządzania planu ogólnego gminy) określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru o którym mowa w akcie wykonawczym planu ogólnego.

Istotne w procesie kształtowania nowej zabudowy mieszkaniowej będą:

- potrzeba optymalnej koncentracji zabudowy i przeciwdziałanie rozpraszaniu zainwestowania, w tym na tereny wartościowe przyrodniczo,
- wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe, wpływające pozytywnie na atrakcyjność gminy, jako miejsca „do życia” i prowadzenia działalności gospodarczej,
- potrzeba uzupełnień istniejących struktur zabudowy, obejmujących tereny zainwestowane wraz z rezerwami przestrzennymi, które umożliwiają dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez kontynuację dotychczasowej struktury urbanistycznej,
- potrzeba dalszej rozbudowy i budowy nowej infrastruktury technicznej, zwłaszcza w zakresie systemów gospodarki wodno-ściekowej i infrastruktury komunikacyjnej,
- potrzeba dalszego rozwoju usług z zakresu obsługi ludności (również usług niepublicznych),
- potrzeba wkomponowania nowej zabudowy w istniejącą tkankę (spójność zabudowy).

5.4. ZASADY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO

Na terenie Gminy nie wyklucza się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego, tzn. obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2 000 m². Realizacja tego typu obiektów może nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie.

5.5. ZASADY LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego zgodnie z przepisami prawa, a także pod warunkiem uwzględnienia uwarunkowań przyrodniczych i krajobrazowych oraz dotyczących ochrony zdrowia i życia ludzi.

Zakłada się realizację wszystkich **inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym** wymienionych w rozdz. 2, w tym odnoszących się do infrastruktury transportowej i technicznej.

Ponadto planuje się realizację licznych **inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym**, w tym m.in.:

- w zakresie infrastruktury komunikacyjnej, takich jak m.in.:
  - budowa nowych dróg gminnych w celu zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych,
  - modernizacja lub rozbudowa dróg w obrębie terenów zabudowy istniejącej lub planowanej, sukcesywnie według potrzeb,
  - realizacja tras rowerowych lub pieszo-rowerowych poprzez ich budowę, wyznaczenie lub oznakowanie,
  - realizacja szlaków turystycznych przez ich wyznaczenie lub oznakowanie,
  - tworzenie ogólnodostępnych parkingów, w tym P&R i P&B;
  - budowa lub modernizacja, przebudowa i rozbudowa mostów.
- w zakresie infrastruktury technicznej, takich jak m.in.:
  - dalsza rozbudowa lub budowa sieci i obiektów infrastruktury wodociągowej,
  - dalsza rozbudowa lub budowa sieci i obiektów infrastruktury kanalizacyjnej,

- realizacja nowych oraz modernizacje i remonty istniejących linii elektroenergetycznych, w tym skablowanie linii napowietrznych niskiego i średniego napięcia,
- modernizacje i remonty oraz budowa nowych stacji transformatorowych,
- usprawnianie systemu gospodarki odpadami poprzez segregację odpadów i ich zbieranie z terenów gminy w sposób zorganizowany,
- uzbrojenie terenów inwestycyjnych;
- w zakresie obiektów i urządzeń publicznych oraz towarzyszącej infrastruktury, takich jak m.in.:
  - budowa, modernizacja, rozbudowa, przebudowa lub doposażenie parkingów, dróg, chodników, oświetlenia ulicznego, terenów zieleni urządzonej, placów zabaw i siłowni zewnętrznych, boisk sportowych, hali sportowej, obiektów małej architektury itp.,
  - remonty i modernizacje (w tym termomodernizacje) obiektów użyteczności publicznej, budynków komunalnych.
  - realizacja infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej ogólnodostępnej,
  - realizacja systemu oznakowania i promocji dziedzictwa kulturowego,
  - odnowa i renowacja obiektów zabytkowych i historycznych.

Najważniejsze kierunki działań lub działania w zakresie realizacji inwestycji celu publicznego wskazano w rozdziale 2 niniejszej Strategii.

5.6. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Układ **komunikacji drogowej** na terenie gminy Gietrzwałd stanowić będą:

- układ nadrzędny:
  - droga krajowa nr 16, relacji Grudziądz – Olsztyn – Augustów;
  - ul. Sielska (dawny przebieg drogi krajowej nr 16);
  - droga wojewódzka nr 531, relacji Łukta – Podlejki;
- układ podstawowy:
  - drogi powiatowe:
    - Nr 1230N relacji Ostróda – Lubajny – Stare Jabłonki – Mańki;
    - Nr 1370N relacji Gietrzwałd – Sząbruk – Tomaszkowo – dr. kraj. nr 51;
    - Nr 1425N relacji Podlejki – Olsztynek;
    - Nr 1457N relacji dr. kraj. nr 16 (Kudypy) – Sząbruk;
- układ uzupełniający:
  - drogi gminne – ich aktualny wykaz zaprezentowano w „Diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej”.

W zakresie rozwoju **komunikacji drogowej** zakłada się:

- remont, modernizacje, przebudowę lub rozbudowę istniejących dróg (por. rozdz. 2),
- budowę nowych dróg gminnych i wewnętrznych w celu zapewnienia właściwej obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych, a także poprawę powiązań komunikacyjnych z nadrzędnym układem komunikacyjnym,
- tworzenie ogólnodostępnych parkingów, w tym P&R i P%B,
- modernizacja dróg transportu rolniczego,
- poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- budowę, rozbudowę lub przebudowę infrastruktury towarzyszącej ciągom komunikacyjnym.

Modernizacje, przebudowy lub rozbudowy poszczególnych dróg powinny być prowadzone sukcesywnie z założeniem osiągania standardów w zakresie: szerokości w liniach rozgraniczających, szerokości pasów jezdni, łuków poziomych i pionowych oraz nośności warstwy jezdnej zgodnej z warunkami technicznymi określonymi w stosowanych przepisach prawa.

W odniesieniu do drogi krajowej nr 16 zakłada się jej przebudowę do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego (do klasy GP). Ponadto planowana jest realizacja obwodnicy Olsztyna i Dywit, nie mniej jednak jej ostateczny wariant przebiegu nie został jeszcze potwierdzony.

W odniesieniu do dróg powiatowych jako priorytetowe wskazuje się na inwestycję w odniesieniu do dróg:

- modernizacja drogi powiatowej nr 1370N na odcinku od Drogi Krajowej nr 16 w miejscowości Gietrzwałd do połączenia ze zrealizowanym odcinkiem w miejscowości Tomaszkowo;
- modernizacja drogi powiatowej nr 1425N na całej długości, od drogi S51 w Olsztynku do drogi DK16 w miejscowości Biesal;
- modernizacja drogi powiatowej nr 1457N, relacji Kudypy-Sząbruk;

W odniesieniu do dróg gminnych jako priorytetowe wskazuje się na inwestycję w odniesieniu do dróg:

- budowa z uprzednią rozbiórką dwóch mostów drogowych na rzece Giłwa w Gietrzwałdzie, w ciągu ul. Ostródzkiej i Olsztyńskiej;
- budowa ulicy „Trakt Pielgrzyma” łączącej DK 16 z ulicą Kościelną wraz z przebudową skrzyżowań, ciągiem pieszym, oświetleniem i Miejscem Obsługi Podróżnych.

Ponadto zakłada się sukcesywne remonty, przebudowy i modernizacje pozostałych dróg gminnych.

Układ **komunikacji kolejowej** na terenie gminy Gietrzwałd stanowi dwutorowa zelektryfikowana linia nr 353, relacji Poznań Wschód – Skandawa. Na całej długości linii prowadzony jest zarówno ruch pociągów pasażerskich, jak i pociągów towarowych. W granicach gminy funkcjonują dwie stacje kolejowe tj. w Biesalu i w Naterkach oraz przystanek osobowy w miejscowości Unieszewo. Z terenu gminy kursują pociągi w kierunku Olsztyna, Torunia, Bydgoszczy, Jabłonowa Pomorskiego, Ławy oraz Gdyni. W przyszłości planowane jest utworzenie połączeń kolei podmiejskiej, w tym realizacja nowych stacji kolejowych i wprowadzenie wspólnego biletu aglomeracyjnego.

W odniesieniu do infrastruktury wodociągowej, zaopatrzenie w wodę pitną dla mieszkańców gminy będzie realizowane z istniejących lub planowanych ujęć wody. Zachowuje się istniejące ujęcia wody, dla których zakłada się sukcesywną, w miarę konieczności, modernizację i automatyzację w celu dostosowania do zmieniających się przepisów i standardów oraz zapotrzebowania. W zależności od tempa rozwoju przestrzennego przewiduje się realizację kolejnych odcinków sieci wodociągowej i włączenia w obecny układ infrastruktury technicznej wodociągowej. Dopuszcza się korzystanie z ujęć indywidualnych.

W odniesieniu do infrastruktury kanalizacyjnej, wskazuje się, że rozbudowa sieci sanitarnej jest zadaniem ważnym w kontekście ochrony wód i gruntów przed zanieczyszczeniami oraz poprawy warunków życia i funkcjonowania mieszkańców gminy. Rozwój systemów w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków powinien zapewnić możliwe szybkie zlikwidowanie dysproporcji w zakresie wyposażenia w kanalizację w stosunku do stopnia zaopatrzenia w wodę. Ustala się kontynuację realizacji zbiorczych systemów kanalizacji sanitarnej, zwłaszcza na terenach zwartej zabudowy miejscowości. Dopuszcza się rozbudowę i modernizację istniejących oczyszczalni ścieków. Na terenach nieskanalizowanych lub terenach zabudowy rozproszonej dopuszcza się stosowanie indywidualnych rozwiązań z zakresu odprowadzania ścieków, z preferencją dla stosowania przydomowych oczyszczalni ścieków.

W odniesieniu do infrastruktury elektroenergetycznej wskazuje się, że podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie mieszkańców gminy w energię elektryczną, regularność dostaw, jakość dostarczanej energii, obsługę odbiorców, kontrolowanie eksploatacji sieci, przeprowadzanie modernizacji oraz usuwanie usterek jest podmiot zewnętrzny. Zakłada się, że wraz z rozwojem nowoprojektowanych terenów rozwojowych, dla pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną niezbędna będzie modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej (m.in. automatyzacja linii średniego napięcia, wymiany przewodów gołych na izolowane na niskim i średnim napięciu, wymiany wyeksploatowanych słupowych stacji transformatorowych).

Na terenie gminy dopuszcza się realizację nowych stacji transformatorowych i nowych linii elektroenergetycznych. W przyszłości planowane są następujące przedsięwzięcia w zakresie rozwoju infrastruktury elektroenergetycznej:

- Budowa napowietrznej linii elektroenergetycznej najwyższych napięć 400 kV relacji Płock – Olsztyn Mątki;
- Budowa odcinka linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztynek – Ostróda;
- Przebudowa linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Ława – Ława Wschód – Lubawa – Ostróda – Gietrzwałd;
- Modernizacja linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztyn Mątki – Olsztynek.
- Modernizacja linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV relacji Olsztyn Mątki – Gietrzwałd.

Ponadto zaleca się i dopuszcza takie działania jak:

- sukcesywna rozbudowa sieci elektroenergetycznej oraz stacji transformatorowych,
- przebudowa linii napowietrznych na kablowe,
- stosowanie urządzeń o wysokiej klasie energooszczędności,
- wymiana oświetlenia wewnętrznego i ulicznego na oświetlenie wykorzystujące nowoczesne technologie, np. typu LED,
- wzrost wykorzystania indywidualnych systemów odnawialnych źródeł energii.

W odniesieniu do infrastruktury ciepłowniczej, gospodarkę ciepłą należy realizować głównie z indywidualnych źródeł zaopatrzenia w energię ciepłą. Preferowane jest zaopatrzenie w ciepło w oparciu o niskoemisyjne systemy ogrzewania lub stosowanie paliw stałych wysokiej jakości. W związku z ogólnopolskimi trendami wdrażania rozwoju niskoemisyjnego, motywowanymi koniecznością ochrony powietrza atmosferycznego i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym, w zakresie rozwoju ciepłownictwa indywidualnego zakłada się:

- sukcesywną przebudowę urządzeń grzewczych w celu zastosowania paliw o niskim stopniu emisji zanieczyszczeń do środowiska oraz instalowaniu sprawnych urządzeń zmniejszających emisję szkodliwych substancji do atmosfery,
- rozwiązanie potrzeb ciepłych budownictwa mieszkaniowego w zależności od ekonomicznych uwarunkowań – ze źródeł lokalnych lub indywidualnych, z zastosowaniem systemów grzewczych opartych o paliwa ekologiczne niskoemisyjne lub bezemisyjne,
- korzystanie z dodatkowych źródeł ciepła, opartych na indywidualnych systemach OZE.

Na terenie gminy nie istnieje centralny system ciepłowniczy. Mieszkańcy korzystają ze źródeł rozproszonych, indywidualnych, głównie w postaci kotłów na paliwa stałe. Aktualnie nie ma przesłanek do budowy zbiorczych systemów energetyki ciepłej.

W odniesieniu do infrastruktury telekomunikacyjnej, w szczególności proponuje się rozszerzenie zasięgu systemu sieciowego ogólnej dostępności do szerokopasmowego Internetu. Dopuszcza się także lokalizację masztów radiokomunikacyjnych i stacji bazowych telefonii komórkowej.

W odniesieniu do infrastruktury gospodarki odpadami, na terenie gminy Gietrzwałd:

- nie przewiduje się uruchomienia składowiska odpadów komunalnych,
- planuje się rozbudowę istniejącego punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- ustala się systematyczną poprawę skuteczności zbiórki odpadów i eliminowanie, z wykorzystaniem środków administracyjnych i edukacyjnych, nielegalnego wywozu i pozbywania się odpadów poza przygotowanymi do tego celu miejscami,
- ustala się sukcesywną rozbudowę systemu selektywnej zbiórki surowców wtórnych, z uwzględnieniem celów wyznaczonych w tym zakresie przez politykę państwa i regionalną oraz realiów rachunku ekonomicznego,
- ustala się wywóz odpadów komunalnych do zakładu unieszkodliwiania odpadów komunalnych, przewidzianego do obsługi gminy.

W odniesieniu do infrastruktury społecznej zakłada się jej dalszy, sukcesywny rozwój. W pierwszej kolejności planuje się realizację przedsięwzięć związanych z: realizacją nowych budynków lub mieszkań komunalnych/socjalnych/treningowych lub wspomaganych, modernizacją i remontami istniejących budynków i lokali komunalnych, zapewnieniem odpowiedniej liczby miejsc, które umożliwią opiekę dla najmłodszych (żłobkową, przedszkolną), rozbudową, modernizacją i doposażeniem placówek oświatowych, kulturalnych i bibliotek, rozbudową i modernizacją zaplecza sportowego placówek oświatowych, czy tworzeniem, modernizacją i doposażeniem świetlic wiejskich. Szczególnie istotna w zakresie promocji kultury warmińskiej będzie miała w przyszłości budowa Centrum Dziedzictwa, Historii i Kultury Warmii w Gietrzwałdzie. Obiekt ten będzie ważną atrakcją turystyczną na mapie regionu i kraju. Przedsięwzięcie to przyczynić się może do pełnego wykorzystania ruchu pielgrzymkowego i zasobów dziedzictwa kulturowego Warmii. Odbiorcami przedsięwzięcia będą przedstawiciele różnych grup społecznych m.in. turyści i pielgrzymi, organizacje samorządowe, lokalne samorządy, regionalni artyści, twórcy, ludzie kultury, mieszkańcy regionu. Proponowany termin otwarcia inwestycji planowany jest na wrzesień 2027 r., tj. w 150 rocznicę objawień Matki Bożej.

5.7. ZASADY LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 KW

Rozwój nowoczesnych technologii wytwarzania energii, w szczególności źródeł odnawialnych, stwarza szanse dla lokalnej społeczności i lokalnych inwestorów na uzyskanie pewnej niezależności energetycznej oraz proekologiczną modernizację i decentralizację sektora energetycznego, a tym samym stanowić może istotny czynnik rozwoju lokalnego gminy.

Realizacja urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW będzie mogła nastąpić wyłącznie na podstawie obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. Lokalizacja urządzeń, w zależności od ich rodzaju, specyfikacji, czy zastosowanej technologii wymagać będzie spełniania m.in. warunków lokalizacyjnych (określonych w przepisach prawa), jak i uzależniona będzie od oceny wpływu inwestycji na środowisko i warunki życia ludzi. Każda inwestycja uwzględniać powinna zasadę minimalizacji uciążliwości środowiskowych oraz minimalizacji negatywnego wpływu na warunki życia ludności, w tym spełnianie obowiązujących norm odległościowych.

Zakłada się realizację urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, wykorzystujących energię słoneczną i wiatrową, w obrębie Łągoty.

5.8. ZASADY LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

Dopuszcza się lokalizacje przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z uwzględnieniem przepisów odrębnych, w tym zakazów i ograniczeń obowiązujących dla poszczególnych form ochrony.

Lokalizowanie i funkcjonowanie obiektów kwalifikujących się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinno odbywać się przy zapewnieniu takiego ich usytuowania oraz z zastosowaniem takich rozwiązań technicznych, technologicznych lub organizacyjnych, które zapewnią nierozprzestrzenianie się czynników uciążliwych na okoliczne tereny zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi (w szczególności mieszkalnej, mieszkalno-usługowej zamieszkania zbiorowego, przeznaczonej na pobyt dzieci i młodzieży, opieki zdrowotnej) oraz terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, jak również brak zagrożeń, dla jakości płodów rolnych, sadowniczych lub ogrodniczych w szczególności uprawianych z docelowym przeznaczeniem do spożycia przez ludzi) na pobliskich terenach.

Ostateczna realizacja danego przedsięwzięcia uzależniona będzie od wpływu planowanej działalności na środowisko i warunki życia ludzi, który określić należy na podstawie stosownych dokumentów z zakresu ocen oddziaływania na środowisko.

5.9. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W odniesieniu do rolniczej przestrzeni produkcyjnej przyjmuję się zasadę racjonalnej gospodarki rolnej. Wprowadza się następujące ustalenia i rekomendacje:

- minimalizacja przeznaczenia na cele nierolnicze terenów o najwyższej przydatności rolniczej, tj. gruntów chronionych klas bonitacyjnych – dla obszarów położonych poza terenami kontynuacji zabudowy i terenami rozwojowymi miejscowości oraz poza terenami kluczowymi dla rozwoju potencjału gospodarczego,
- przeciwdziałanie nadmiernej intensyfikacji produkcji rolnej oraz nadmiernemu stosowaniu środków ochrony roślin i nawozów, a także ochrona przed niewłaściwą agrotechniką,
- utrzymanie we właściwym stanie technicznym systemów melioracyjnych,
- na łąkach i pastwiskach prowadzenie ich użytkowania poprzez koszenie, nawożenie i wypas
- przeciwdziałanie erozji gleb, poprzez właściwą gospodarkę rolną i wprowadzanie zieleni śródpolnej na terenach potencjalnie erodowanych.

W stosunku do gruntów rolnych klasy bonitacyjnej I-III obowiązują przepisy dotyczące ochrony zasobów glebowych przed zmianą sposobu użytkowania, stosownie do zapisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

W odniesieniu do leśnej przestrzeni produkcyjnej zakłada się podtrzymanie ekologicznej funkcji lasów oraz racjonalną gospodarkę leśną. Wprowadza się następujące ustalenia i rekomendacje:

- zrównoważone kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej poprzez racjonalne wykorzystanie gospodarcze lasów do tego predysponowanych (bilansowanie zrębów z odnowieniami),
- minimalizacji przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne,
- dolesienia nieużytków lub terenów nieprzydatnych rolniczo,
- ochrona lasów ważnych dla funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy, tzn. wchodzących w skład ponadlokalnych korytarzy ekologicznych (ograniczenie ewentualnej wycinki tylko do inwestycji celu publicznego lub w przypadku uzasadnionego interesu publicznego i społecznego).

Lasy są prawnie chronione przed likwidacją. Zmiana przeznaczenia lasów na cele nieleśne wymaga zgody na odlesienie, w myśl ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ewentualne odstępstwa od zaniechania wycinki drzewostanu leśnego powinny być poparte wyższym interesem publicznym lub koniecznością rozwoju gospodarczego gminy, przy czym nie mogą one powodować znaczącego pogorszenia stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego, w myśl zasady rozwoju zrównoważonego. Ponadto część lasów w obrębie obszaru gminy posiada status lasów ochronnych, w rozumieniu ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach. Dla lasów ochronnych obowiązują przepisy prawa dotyczące ich ochrony oraz możliwych zasad ich zagospodarowania, w myśl ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Aktualnie (stan na grudzień 2024 r.) trwają prace nad identyfikacją tzw. lasów społecznych, stanowiących lasy świadczące dla lokalnych społeczności istotne pozaprodukcyjne usługi ekosystemowe tj. regulacyjne, kulturowe oraz podtrzymujące. Dotychczas nie wskazano ich ostatecznej lokalizacji (na etapie obecnych prac projektowych nie przewiduje, aby obejmowały one aglomerację olsztyńską, w tym obszar gminy Gietrzwałd).

5.10. ZASADY KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCENÍ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Dopuszcza się wyznaczenie obszarów **zdegradowanych i rewitalizacji**, zgodnie z przepisami prawa. W odniesieniu do obszarów zdegradowanych i obszarach rewitalizacji przyjmuje się następujące, generalne cele i zasady:

- jako zadania priorytetowe dla kształtowania zagospodarowania przestrzennego wskazuje się:
  - poprawa jakości przestrzeni publicznej,
  - modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej,
  - budowa, remont lub modernizacja ciągów komunikacyjnych (dróg, chodników, ciągów pieszo-jezdnych),
  - poprawa warunków zamieszkania,
  - poprawa estetyki zainwestowania,
  - modernizacje, w tym termomodernizacje budynków,
  - rozbudowa infrastruktury technicznej,
  - rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- jako zadania pośrednie, wpływające na jakość życia wskazuje się:
  - aktywizację gospodarczą, w tym aktywizacja zawodowa mieszkańców i zmniejszenie poziomu ubóstwa,
  - rozwój potencjału społecznego, w tym wspieranie osób zagrożonych lub wykluczonych społecznie,
  - rozwój aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców.

Według ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji Rada Gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Na obszarze gminy wciąż aktualne jest zagadnienie **przekształceń i rehabilitacji** zabudowy, (występującej w rozproszeniu w różnych miejscach gminy). W znacznym stopniu skuteczność rehabilitacji zabudowy jest uzależniona od znalezienia inwestorów, którzy mogliby zagospodarować tereny na cele działalności gospodarczej rolniczej lub nierolniczej. Przekształceń i rehabilitacji wymagają zarówno zabudowania gospodarcze, jak i obiekty zabudowy mieszkaniowej o dysharmonijnych formach architektury takich jak: gabaryty, bryły, kształty dachów, czy kolorystyka.

Proces **rekultywacji** związany będzie przede wszystkim z potencjalną działalnością wydobywczą złóż. W trakcie eksploatacji powstają liczne wyrobiska, hałdy itp., a tym samym, po zakończeniu wydobywania, konieczna staje się rekultywacja terenów poeksploatacyjnych w celu złagodzenia przeobrażeń spowodowanych eksploatacją. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych powinna być realizowana w oparciu o kierunek i opracowany projekt rekultywacji.

Na obszarze gminy nie występują obszary wymagające **remediacji**.

6 OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary strategicznej interwencji (OSI) są określone w strategiach rozwoju jako obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych, przestrzennych lub powiązaniach funkcjonalnych decydujących o występowaniu barier rozwoju lub możliwych do wykorzystania potencjałów rozwojowych.

6.1. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

W obowiązującej „Warmińsko-Mazurskie 2030. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego” zidentyfikowano następujące obszary strategicznej interwencji (OSI): Tygrys warmińsko-mazurski, MOF Olsztyna, MOF Elbląga, MOF Ełku, OF Wielkie Jeziora Mazurskie, Niebieski Zachód, Miasta CITTASLOW, EGO, Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Obszary marginalizacji.

Gmina Gietrzwałd zakwalifikowana została do obszaru strategicznej interwencji – Tygrys warmińsko-mazurski. Tygrys warmińsko-mazurski stanowi w większości analizowanych wskaźników ponad 60% danego zjawiska w całym województwie. Wyjątkiem jest udział w wykorzystaniu środków z UE (nieco poniżej 50%). Jest to również obszar dynamicznych zmian w zakresie przedsiębiorczości, wzrostu zamożności gmin. Podkreślenia wymaga nieznaczny spadek potencjału ludnościowego oraz zmniejszenie liczby spółek z udziałem zagranicznym.

Obszar strategicznej interwencji Tygrys warmińsko-mazurski wskazuje poszczególne cele strategiczne:

- Kompetencje przyszłości;
  - Wzmocnienie kompetencyjne organizacji oddziałujących na cały region,
- Inteligentna produktywność;
  - Rozwój inteligentnych specjalizacji,
  - Przygotowanie najlepszych terenów inwestycyjnych,
- Kreatywna aktywność;
  - Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej,
- Mocne fundamenty;
  - Realizacja inwestycji infrastrukturalnych, głównie we wschodniej części.

Oczekiwana zmiana przestrzenna w ramach interwencji:

- Zapobieganie wymywaniu mieszkańców z województwa;
- Wzrost powiązań funkcjonalnych wewnątrz obszaru;
- Rozszerzanie oddziaływania na obszary sąsiednie;
- Spójność terytorialna regionu.

Jednocześnie **gmina Gietrzwałd zakwalifikowana została do obszaru strategicznej interwencji – Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Olsztyna.** MOF Olsztyna stanowi najsilniejszy gospodarczo obszar strategicznej interwencji. Znajdują się tutaj najzamożniejsze gminy w województwie. Jest to atrakcyjne miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej, a jednocześnie występuje tutaj najwyższe nasycenie organizacjami społecznymi.

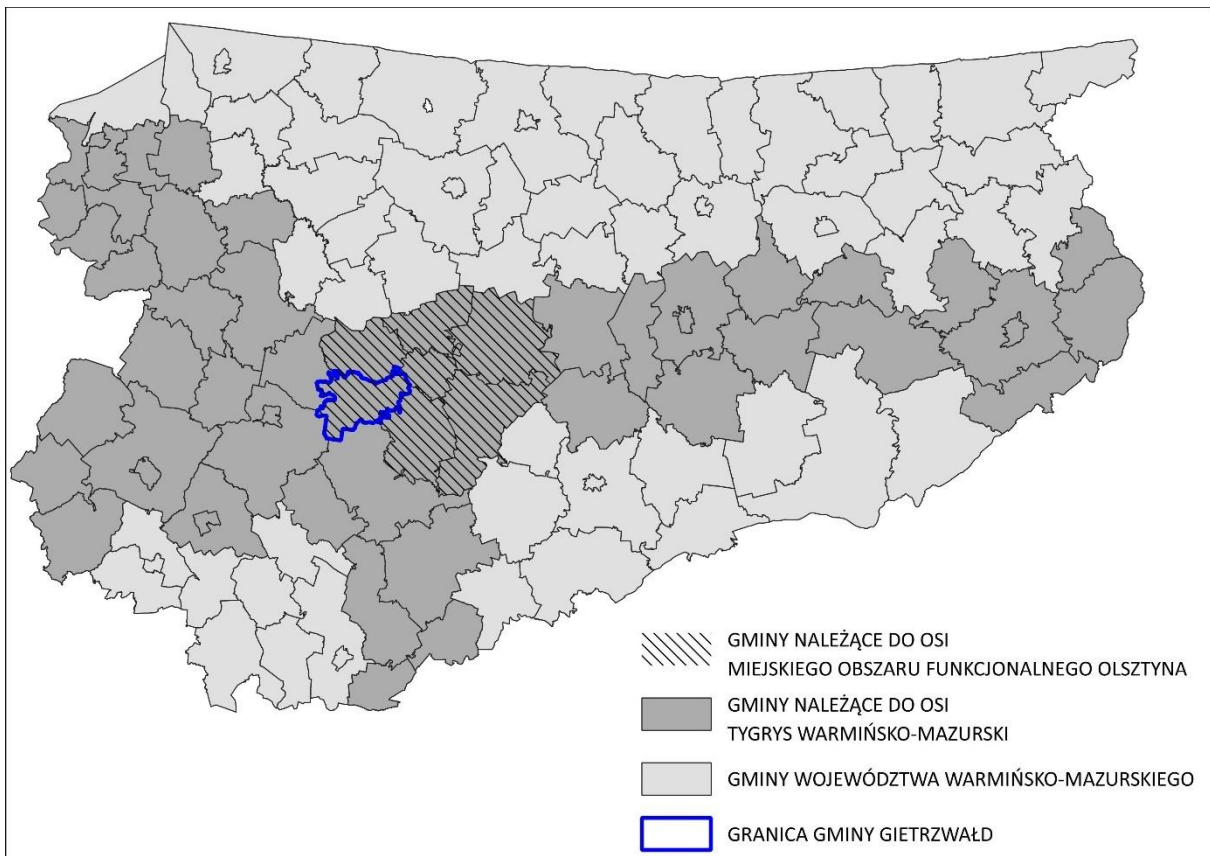
Dla gminy Gietrzwałd znaczenie mają przede wszystkim następujące cele strategiczne:

- Kompetencje przyszłości;
  - Silna pozycja we wdrażaniu przemysłu 4.0,
  - Liczne projekty współpracy sieciowej;

- Inteligentna produktywność;
  - Silnie rozwinięte inteligentne specjalizacje (biznes, nauka i otoczenie biznesu),
  - Wysoka atrakcyjność zamieszkania w skali krajowej (praca, edukacja, możliwości wypoczynkowe),
  - Rozwinięta przedsiębiorczość kreatywnie wykorzystująca dziedzictwo gospodarcze wielokulturowej społeczności regionu;
- Kreatywna aktywność;
  - Projekty społeczne w ramach np. ZIT będące inspiracją dla całego regionu,
  - Współpraca sieciowa na arenie krajowej i międzynarodowej;
- Mocne fundamenty;
  - Nowoczesna aglomeracyjna komunikacja publiczna.

Oczekiwana zmiana przestrzenna w ramach interwencji:

- Regionalne funkcje edukacyjne i wzmocnienia zasobów pracy,
- Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę edukacyjną,
- Rozwój powiązań funkcjonalnych w ramach MOF i z pozostałymi gminami powiatu olsztyńskiego,
- Zapobieganie emigracji mieszkańców z województwa poprzez konkurencyjną ofertę pracy,
- Zacieśnianie współpracy w ramach MOF,
- Wzrost wewnętrznej spójności komunikacyjnej MOF,
- Poprawa połączeń z portem lotniczym Olsztyn-Mazury.

Ryc. 3 Gmina Gietrzawałd w odniesieniu do obszarów strategicznej interwencji w województwie warmińsko-mazurskim

Material źródłowy: Opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego. Warmińsko-Mazurskie 2030.

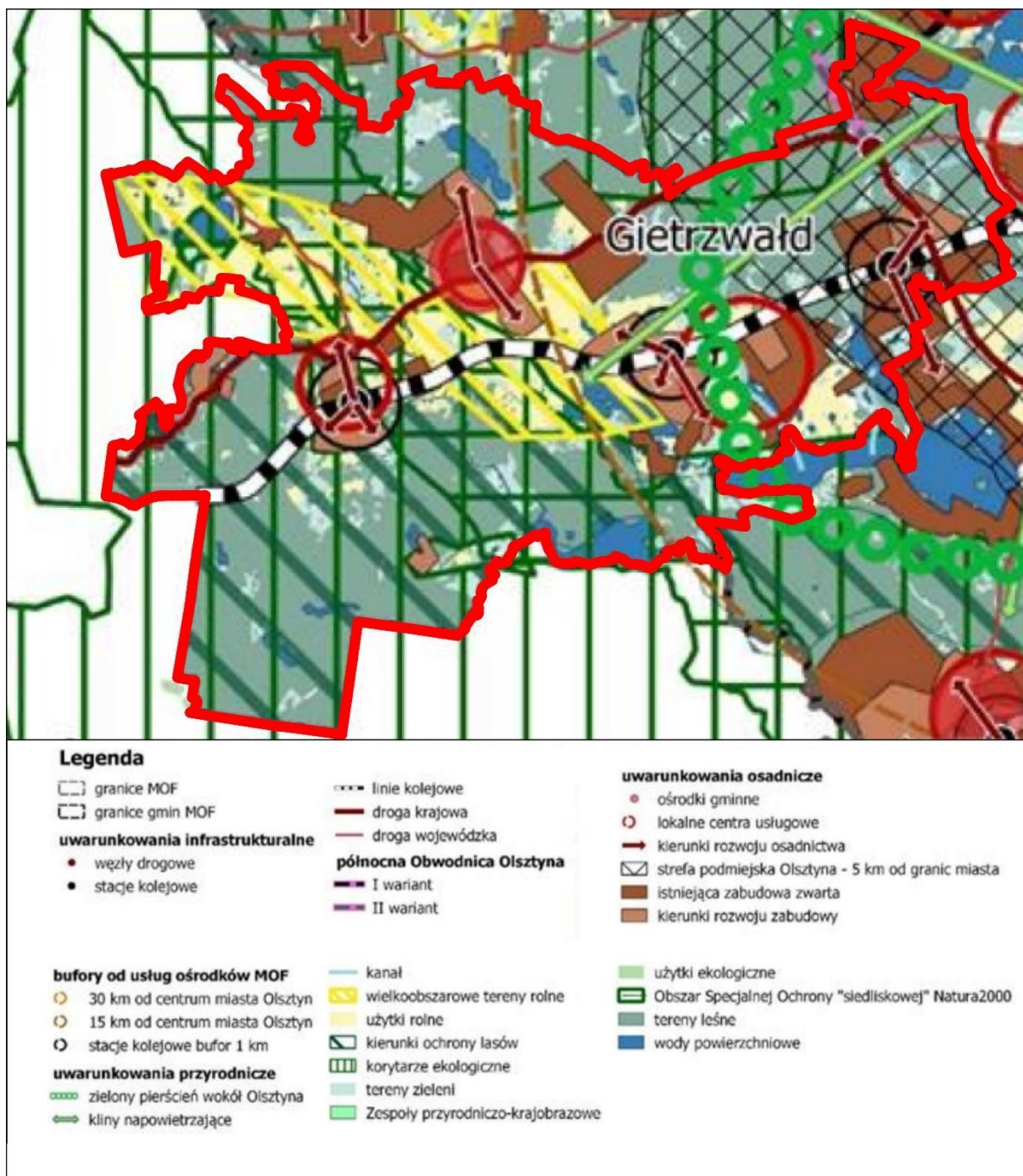
6.2. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTWERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII MOF OLSZYNA 2030+. NOWE WYZWANIA

W ramach prac nad modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej w projekcie „Strategii MOF Olszyna 2030+. Nowe Wyzwania” zidentyfikowano cztery Obszary Strategicznej Interwencji, dla których to powinny być ukierunkowane wspólne działania tj.;

- OSI Infrastrukturalny pierścień – służące zrównoważonemu rozwojowi obszaru wokół południowej obwodnicy Olsztyna; proponuje się aby tereny położone wzdłuż istniejących oraz planowanych odcinków obwodnicy zajęte były przez zabudowę o funkcji przemysłowej, magazynowo-składowej oraz inne usługi uciążliwe i centra logistyczne; tereny o funkcji mieszkaniowej powinny znajdować się w dużym oddaleniu od tych stref; w przypadku południowej obwodnicy Olsztyna proponuje się aby strefa ta obejmowała docelowo 2 km od jej przebiegu i głównych węzłów komunikacyjnych; OSI Pasy zieleni (Zielony Pierścień) – służące zachowaniu powiązań przyrodniczych i ochronie walorów krajobrazowych; wyznaczenie terenu ma na celu ograniczenie niekontrolowanego rozwoju zabudowy oraz pozytywnie wpływać na jakość życia mieszkańców; w związku z powyższym postulowane są działania zapobiegające fragmentacji systemów przyrodniczych i przerywania sieci powiązań ekologicznych (zasięg „zielonego pierścienia” przybliżony do zajętości obszarów objętych powierzchniową formą ochrony przyrody – ostateczna delimitacja przestrzenna zależeć będzie od ustaleń i współpracy poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład MOF Olsztyna).
- OSI Jeziora - służące ochronie linii brzegowej jezior; działania ukierunkowane są na ograniczenie tworzenia barier uniemożliwiających zwierzętom dotarcie do danego zbiornika wodnego; zachowanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych dotyczyć powinno zarówno zbiornika wodnego o powierzchni powyżej 1 ha, jak również strefy buforowej ok. 200 m od niego;
- OSI Przestrzeń mobilności – służące możliwości zapewnienia zrównoważonego transportu m.in. obszary w bliskiej odległości od tras komunikacji zbiorowej, ścieżek rowerowych; istotny jest rozwój połączeń publicznego transportu zbiorowego w sposób zintegrowany, dopasowany do potrzeb użytkowników, a także współpraca interesariuszy w organizowaniu i zarządzaniu systemem transportowym; delimitacja przestrzenna OSI obejmować powinna strefę 1 km od przebiegu transportu autobusowego oraz stacji lub przystanku kolejowego, a także 500 m od ścieżek rowerowych.

Należy nadmienić, iż wskazane Obszary Strategicznej Interwencji stanowią zarówno „obszary rozwojowe”, jak również „obszary problemowe”. Jednocześnie wskazuje się, iż tereny te są szczególnie istotne w ramach zrównoważonego rozwoju obszaru MOF Olsztyna.

W Strategii wskazano wymiar przestrzenny oraz kierunki rozwoju opracowanych celów strategicznych MOF Olsztyna, zgodnie z którą miejscowości Gietrzawałd, Sząbruk i Biesal stanowią lokalne centra usługowe. Północno-wschodnie fragmenty gminy są częścią strefy podmiejskiej Olsztyna, a jednocześnie wskazano główne kierunki rozwoju osadnictwa w tym regionie. Ponadto wskazano orientacyjny przebieg wariantów tzw. północnej obwodnicy Olsztyna, która swym zasięgiem obejmować będzie północną część gminy Gietrzawałd. W ramach zapewnienia spójności ekologicznej i zachowania ciągłości przestrzennej i przyrodniczej wskazano poglądową lokalizację przebiegu tzw. zielonego pierścienia, czyli obszaru otwartego okalającego miasto Olsztyn.

Ryc. 4 Kierunki rozwoju przestrzennego oraz wymiar przestrzenny opracowanych celów strategicznych MOF Olsztyna
 Materiał źródłowy: Strategia MOF Olsztyna 2030+. Nowe Wyzwania

6.3. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA GMINY

Nie ustala się obszarów strategicznej interwencji kluczowych dla gminy, poza wymienionymi w ramach MOF Olsztyna. **Obszarem działań rozwojowych i podejmowania wysiłków w celu rozwoju społeczno-gospodarczego jest cały obszar gminy Gietrzwałd, w granicach administracyjnych.**

7 SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

7.1. WDRAŻANIE STRATEGII

Zdefiniowane kierunki działań i działania realizowane będą **poprzez świadome kształtowanie polityki władz gminy**, w tym:

- podejmowanie działań inwestycyjnych,
- podejmowanie działań aktywizujących poszczególne podmioty publiczne, w tym jednostki organizacyjne i instytucje oraz podmioty prywatne, w tym mieszkańców, przedsiębiorców, organizacje i stowarzyszenia,
- podejmowanie działań promocyjnych,
- podejmowanie dalszych działań planistycznych i strategicznych,
- podejmowanie działań w zakresie ochrony i promocji materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego.

Poszczególne działania podejmowane będą **realizowane w różnych zakresach czasowych**, od trwających kilka miesięcy do zadań wieloletnich. Niektóre z nich stanowiąc będą działania jednostkowe (jednorazowe), inne działania ciągłe lub cykliczne.

Wdrażanie Strategii będzie odbywać się przy **wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów** obejmujących:

- instrumenty wdrożeniowe, m.in. projekty, procedury, programy, a także strategie sektorowe,
- instrumenty organizacyjno-zarządcze, m.in. regulaminy, zarządzenia, a także statuty,
- instrumenty finansowe, m.in. wieloletnie prognozy finansowe, budżet gminy, budżety jednostek podległych lub pomocniczych, budżety zadaniowe, budżety obywatelskie, fundusze kierowane, a także, co kluczowe z punktu widzenia możliwości finansowania, fundusze zewnętrzne (w tym europejskie),
- instrumenty prawne, m.in. uchwały, w tym akty prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- instrumenty planistyczne – akty planowania przestrzennego, zapewniające udział mieszkańców w procesie ich opracowania,
- instrumenty społeczne, m.in. działania edukacyjne, kampanie społeczne i informacyjne, działania promocyjne, konsultacje wewnętrzne, konsultacje społeczne, strony internetowe (w tym profile w mediach społecznościowych), a także system informacji przestrzennej,
- instrumenty kadrowe, m.in. oparte o kadrę kierowniczą i liderów projektów, a także możliwość kreacji koordynatorów programów i projektów, doskonalenia kadr, wymiany doświadczeń i dobrych praktyk,
- instrumenty kontrolne – m.in. raportowanie, monitoring, a także kontrola jakości/skuteczności.

Strategia Rozwoju wskazuje zarówno działania należące do wyłącznej kompetencji gminy, realizowane przez Urząd i jednostki podległe lub pomocnicze, jak i działania skierowane do społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na terenie gminy lub pozostających z nią w relacji. Strategia Rozwoju pełni rolę planu generalnego postępowania władz samorządowych we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Wskazuje się **trzy zasadnicze grupy zaangażowane w proces wdrażania** Strategii:

- sektor publiczny – władze samorządowe gminy, Urząd Gminy i jednostki gminne, jednostki samorządu terytorialnego różnych szczebli, gminy sąsiednie i należące do obszaru funkcjonalnego,
- sektor biznesowy – przedsiębiorcy, kluczowi pracodawcy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze itp.,
- sektor społeczny – mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni i osoby publiczne, reprezentanci młodzieży itp.

Odpowiedzialność za realizację Strategii spoczywać będzie na:

- Wójtce Gminy Gietrzwałd, jako organowi wykonawczemu gminy – stymulowanie, koordynacja i nadzór działań, mobilizacja i integrowanie zasobów, w tym kadrowych,
- Radzie Gminy Gietrzwałd, jako organowi uchwałodawczemu – przyjęcie Strategii oraz ewentualnych aktualizacji, podejmowanie uchwał przyczyniających się do wdrażania ustaleń Strategii (np. akty planowania przestrzennego),
- Urzędzie Gminy w Gietrzwałdzie, jako organowi wdrażającemu – implementacja zdefiniowanych w dokumencie celów i działaniach rozwojowych, promocja przyjętej wizji rozwoju, realizacja i koordynacja poszczególnych działań, tym harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa, współpraca i koordynacja przepływu informacji przy wdrażaniu poszczególnych działań z innymi podmiotami i interesariuszami, poszukiwanie źródeł finansowania, gromadzenie danych i raportowanie realizowanych zadań.

Biorąc pod uwagę, że efektywność wdrażania założeń rozwojowych związana jest ze skalą aktywności i zintegrowania poszczególnych środowisk i interesariuszy, w celu zapewnienia skuteczność podejmowany działań zakłada się następujące **zasady współpracy**:

- partycypacja i partnerstwo – współpraca i równorzędne traktowanie, z zachowaniem suwerenności poszczególnych podmiotów, z założeniem dążenia do wzajemnego zrozumienia,
- otwartość na kreatywność i innowacyjność – otwarcie na nowe pomysły i idee,
- transparentność – przejrzystość działań, podejmowanie dialogu, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych,
- determinacja – konsekwencja i odpowiedzialność we wdrażaniu przyjętych celów rozwojowych,
- elastyczność – możliwość szybkiego reagowania na zachodzące zmiany, poprzez modyfikację ustaleń Strategii i dostosowanie do nowych okoliczności (w przypadku ich wystąpienia).

Dla poszczególnych celów i kierunków działań wskazuje się **ramy realizacyjno-organizacyjne**:

Tab. 6 Ramy realizacyjno-organizacyjne dla 1 celu strategicznego i jego kierunków działań

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
1.1.	Poprawa stanu i dostępności infrastruktury technicznej	1.1.1.	Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej	Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina
		1.1.2.	Rozwój infrastruktury wodociągowej	Gmina Gestor sieci	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina Gestor sieci
		1.1.3.	Rozwój infrastruktury odprowadzania i magazynowania wody opadowej, w szczególności z uwzględnieniem rozwiązań niebiesko-zielonej infrastruktury	Gestor sieci PGW Wody Polskie	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina Gestor sieci PGW Wody Polskie
		1.1.4.	Rozwój infrastruktury elektroenergetycznej	Gestor sieci	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina Gestor sieci
		1.1.5.	Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Gmina Podmioty prywatne Mieszkańcy	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina Województwo
		1.1.6.	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w infrastrukturę techniczną	Gmina Gestorzy sieci	Podmioty prywatne Inwestorzy	Gmina Gestorzy sieci

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
1.2.	Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego i poprawa jakości życia	1.2.1.	Poprawa jakości przestrzeni publicznej i ogólnodostępnej	Gmina Mieszkańcy	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina
		1.2.2.	Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Gmina Służby porządkowe Organizacja pozarządowe	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina Służby porządkowe Organizacje pozarządowe
		1.2.3.	Poprawa warunków zamieszkania w budownictwie komunalnym	Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina
		1.2.4.	Wspieranie estetyki zainwestowania w budownictwie prywatnym	Gmina Mieszkańcy	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina
1.3.	Poprawa atrakcyjności turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej	1.3.1.	Zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze	Gmina Instytucje kultury Organizacja pozarządowe	Podmioty publiczne Podmioty prywatne PTTK Organizacje pozarządowe	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe
		1.3.2.	Wzrost zasobności bazy turystycznej i okołoturystycznej	Gmina Podmioty prywatne	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina
		1.3.3.	Rozwój istniejącego punktu informacji turystycznej	Gmina	Instytucje turystyki Podmioty prywatne	Gmina
		1.3.4.	Organizacja i promocja imprez i wydarzeń sportowych, turystycznych i kulturalnych	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy Instytucje oświaty	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe
1.4.	Rozwój przedsiębiorczości i otoczenia biznesu	1.4.1.	Aktywizacja zawodowa mieszkańców	WUP/PUP	Gmina Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy PARP Organizacje pozarządowe	WUP/PUP Gmina
		1.4.2.	Rozwój sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Podmioty prywatne	Gmina Podmioty publiczne Mieszkańcy PARP	Gmina
		1.4.3.	Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej	Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Inwestorzy	Gmina
		1.4.4.	Tworzenie spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych.	Gmina Organizacje pozarządowe	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Inwestorzy WUP/PUP	Gmina WUP/PUP
1.5.	Rozwój gospodarstw rolnych i sektora rolno-spożywczego	1.5.1.	Rozwój i unowocześnienie gospodarstw rolnych	Właściciele gospodarstw rolnych	ODR ARiMR Rolnicy	ODR ARiMR
		1.5.2.	Wzrost znaczenia lokalnych produktów rolniczych	Właściciele gospodarstw rolnych	ODR ARiMR Rolnicy	ODR ARiMR
		1.5.3.	Wspieranie i promocja działalności sektora spożywczego, przetwórczego i rolnego	Właściciele gospodarstw rolnych	ODR ARiMR Rolnicy	ODR ARiMR

Tab. 7 Ramy realizacyjno-organizacyjne dla 2 celu strategicznego i jego kierunków działań

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
2.1.	Kształtowanie i promowanie wartości kulturowych	2.1.1.	Budowa Centrum Dziedzictwa, Historii i Kultury Warmii w Giętrzawałdzie	Gmina Instytucje kultury GBP	Instytucje kultury	Gmina Organizacje pozarządowe
		2.1.2.	Wspieranie i rozwój działalności instytucji kultury	Gmina	Instytucje kultury	Gmina
		2.1.3.	Wspieranie działalności organizacji i stowarzyszeń związanych z kulturą i twórczością regionalną (kół gospodyń wiejskich, twórców lub innych)	Gmina Organizacje pozarządowe	Mieszkańcy Instytucje kultury Organizacje pozarządowe	Gmina Organizacje pozarządowe
		2.1.4.	Wspieranie rozwoju edukacji kulturalnej i artystycznej dzieci, młodzieży lub dorosłych	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe	Mieszkańcy	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe
		2.1.5.	Utrwalanie i upowszechnianie kultury i twórczości warmińskiej.	Gmina Instytucje kultury	Mieszkańcy Instytucje kultury	Gmina Instytucje kultury
		2.1.6.	Organizacja i promocja cyklicznych lub okazjonalnych wydarzeń i imprez kulturalnych	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe	Mieszkańcy	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe
		2.1.7.	Wzmocnienie uczestnictwa w kulturze, w tym poprzez technologię cyfrową (e-kultura, digitalizacja i udostępnianie zbiorów i zasobów archiwalnych)	Gmina Instytucje kultury	Mieszkańcy	Gmina Instytucje kultury
		2.1.8.	Udział i wspieranie udziału w regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych wydarzeniach kulturalnych i promocyjnych	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe
		2.1.9.	Współpraca z innymi regionami w Polsce i na świecie, w celu wspierania interakcji pomiędzy tradycjami i kulturami	Gmina Organizacje pozarządowe	Pozostałe Gminy Powiaty Województwa Kraje zagraniczne	Gmina Organizacje pozarządowe
		2.1.10	Przygotowywanie i wydawanie publikacji poświęconych dziedzictwu kulturowemu	Gmina Instytucje kultury Organizacje pozarządowe	Mieszkańcy	Gmina Organizacje pozarządowe
2.2.	Poprawa jakości kształcenia i edukacji	2.2.1.	Budowa, rozbudowa, modernizacja i doposażenie placówek oświatowych, kulturalnych i bibliotek	Gmina Instytucje oświaty Instytucje kultury	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina Instytucje oświaty Instytucje kultury
		2.2.2.	Budowa, rozbudowa i modernizacja zaplecza sportowego placówek oświatowych	Gmina Powiat	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Instytucje oświaty	Gmina
		2.2.3.	Tworzenie nowych, modernizacja oraz doposażenie świetlic wiejskich	Gmina	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina
		2.2.4.	Rozwój potencjału dydaktycznego	Gmina Instytucje oświaty	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina Instytucje oświaty
		2.2.5.	Wzmocnienie kompetencji kluczowych z zakresu informatyzacji, przedsiębiorczości, nauki języków obcych oraz postaw społeczno-obywatelskich	Gmina	Instytucje oświaty Organizacje pozarządowe	Gmina
		2.2.6.	Wsparcie rozwoju osób szczególnie uzdolnionych poprzez organizację konkursów lub zajęć dodatkowych	Gmina Instytucje oświaty	Organizacje pozarządowe Instytucje kultury	Gmina Instytucje oświaty

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ		PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY
		2.2.7.	Wsparcie edukacji specjalistycznej, w tym dla osób o specjalnych potrzebach terapeutycznych lub z niepełnosprawnością	Institucje oświaty	Gmina Powiat Podmioty publiczne Podmioty prywatne GOPS	Institucje oświaty Gmina Powiat
		2.2.8.	Podniesienie poziomu zaangażowania rodziców w proces edukacyjno-wychowawczy	Institucje oświaty	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina Institucje oświaty
		2.2.9.	Inicjowanie i wspieranie działalności w zakresie organizacji i udoskonalania zajęć, wydarzeń pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, w tym zajęć praktycznych, dydaktycznych, w tym związanych z przedsiębiorczością, oraz sportowych.	Gmina Powiat Institucje oświaty	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Institucje kultury	Institucje oświaty Gmina Powiat
2.3.	Ograniczenie problemów społecznych	2.3.1.	Budowa, rozbudowa, modernizacja, przebudowa, nadbudowa budynków socjalnych/komunalnych wraz z towarzyszącą infrastrukturą	Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina
		2.3.2.	Przekształcenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Centrum Usług Społecznych (CUS)	Gmina	GOPS	Gmina
		2.3.3.	Wsparcie działań instytucji opieki społecznej	Gmina	Institucje pomocy społecznej	Gmina
		2.3.4.	Spójne oraz kompleksowe wspieranie rodzin	Institucje pomocy społecznej	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy	Gmina Institucje pomocy społecznej
		2.3.5.	Wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez m.in. rozwój infrastruktury sportowej, miejsc aktywnego wypoczynku, tworzenie miejsc i zakup sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych	Institucje pomocy społecznej Institucje oświaty	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy	Gmina Institucje pomocy społecznej
		2.3.6.	Podjęcie działań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, w tym promocja profilaktyki i edukacji wśród dzieci i młodzieży	Institucje pomocy społecznej	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Institucje oświaty Służby porządkowe	Gmina Institucje pomocy społecznej
		2.3.7.	Aktywizacja osób starszych i rozwój systemu opieki senioralnej	Institucje pomocy społecznej	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Institucje kultury	Gmina Institucje pomocy społecznej
		2.3.8.	Pomoc osobom z niepełnosprawnością, w tym likwidacja barier architektonicznych, promowanie zatrudnienia i pomoc doraźna	Institucje pomocy społecznej	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina Institucje pomocy społecznej
		2.3.9.	Wspieranie inicjatyw na rzecz pomocy społecznej, w tym promocja i wspieranie idei wolontariatu	Gmina Organizacje pozarządowe	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Institucje pomocy społecznej	Gmina
		2.3.10	Wspieranie organizacji społecznych i stowarzyszeń prowadzących działania na rzecz utrzymania i wzrostu poczucia bezpieczeństwa	Gmina Organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe Służby porządkowe	Gmina
2.4.	Rozwój kapitału społecznego i wzrostu integracji	2.4.1.	Wspieranie inicjatyw obywatelskich oraz działalności instytucji, organizacji pozarządowych w zakresie prowadzenia aktywności społecznej i obywatelskiej	Gmina Organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe Institucje oświaty Institucje kultury Mieszkańcy	Gmina
		2.4.2.	Zwiększenie poziomu partycypacji mieszkańców w zarządzaniu gminą	Gmina	Mieszkańcy	Gmina

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
		2.4.3.	Rozwój kompetencji osób dorosłych	Gmina	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy	Gmina
		2.4.4.	Tworzenie warunków do rozwoju osobistego i edukacji przez całe życie	Gmina Instytucje kultury Instytucje oświaty Organizacja pozarządowe	Mieszkańcy	Gmina
2.5.	Rozwój opieki zdrowotnej i ochrony zdrowia	2.5.1.	Rozwój infrastruktury ochrony zdrowia	Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Instytucje ochrony zdrowia	Gmina
		2.5.2.	Zwiększenie dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej, w szczególności leczenia i profilaktyki chorób cywilizacyjnych, rehabilitacji oraz leczenia uzależnień	Instytucje ochrony zdrowia Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Instytucje ochrony zdrowia Gmina
		2.5.3.	Poprawa jakości i dostępności i wspieranie rozwoju różnych form usług zdrowotnych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych	Instytucje ochrony zdrowia Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Instytucje ochrony zdrowia Gmina
		2.5.4.	Wspieranie inicjatyw na rzecz profilaktyki zdrowia oraz promocji zdrowia i zdrowego trybu życia	Instytucje ochrony zdrowia Gmina Instytucje oświaty	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy	Instytucje ochrony zdrowia Gmina Instytucje oświaty
		2.5.5.	Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców	Gmina Instytucje oświaty	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe	Gmina Instytucje oświaty

Tab. 8 Ramy realizacyjno-organizacyjne dla 3 celu strategicznego i jego kierunków działań

CEL STRATEGICZNY 3:
ROZWÓJ DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ I INNOWACJI CYFROWEJ WRAZ Z PROMOCJĄ GMINY

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
3.1.	Zwiększanie dostępności transportowej i powiązań komunikacyjnych	3.1.1.	Poprawa jakości i dostępności układu komunikacyjnego	GDDKiA ZDW ZDP Gmina	Podmioty prywatne	GDDKiA ZDW ZDP Gmina
		3.1.2.	Utworzenie połączeń kolei podmiejskiej, w tym wprowadzenie wspólnego biletu aglomeracyjnego.	PKP	Podmioty prywatne	Gmina Powiat PKP
		3.1.3.	Modernizacja dróg transportu rolniczego	Gmina	Podmioty prywatne	Gmina
		3.1.4.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego	Gmina	Służby porządkowe	Gmina
		3.1.5.	Budowa, rozbudowa lub przebudowa infrastruktury towarzyszącej ciągom komunikacyjnym (chodników, poboczy, parkingów, w tym P&R „park and ride”, P&B „park and bike”, dróg rowerowych, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych i innej infrastruktury towarzyszącej)	GDDKiA ZDW ZDP Gmina	Podmioty prywatne	GDDKiA ZDW ZDP Gmina
		3.1.6.	Rozwój infrastruktury rowerowej (w tym dróg rowerowych)	Gmina Powiat	GDDKiA ZDW ZDP Podmioty prywatne	Gmina

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
		3.1.7.	Zwiększenie dostępu do usług komunikacji zbiorowej, poprzez zwiększenie liczby przystanków autobusowych oraz modernizację przystanków istniejących	Gmina	Podmioty prywatne	Gmina
		3.1.8.	Współpraca w ramach Miejskiego Obszaru Aglomeracyjnego i wspólna polityka w zakresie ekomobilności, w tym skoordynowanej komunikacji publicznej	Gmina MOF Olsztyna	Podmioty prywatne Podmioty publiczne	Gmina MOF Olsztyna
		3.1.9.	Budowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych, w tym elektrycznych	Gmina	Podmioty prywatne	Gmina
3.2.	Rozwój nowoczesnych technologii i innowacji cyfrowych	3.2.1.	Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu	Gmina Gestor sieci	Podmioty prywatne	Gmina Gestor sieci
		3.2.2.	Zwiększenie dostępności mobilnych sieci komórkowych	Gestor sieci	Podmioty prywatne	Gestor sieci
		3.2.3.	Rozwój e-usług publicznych oraz dostępności i jakości e-urzędu	Gmina	Podmioty prywatne	Gmina
		3.2.4.	Wspieranie wykorzystania i rozwoju technologii cyfrowych w działalności gospodarczej	Przedsiębiorcy	Gmina Podmioty prywatne	Gmina
		3.2.5.	Popularyzacja metod i możliwości wykorzystania Internetu, zwłaszcza wśród osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym	Gmina	Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina
3.3.	Współpraca i promocja	3.3.1.	Tworzenie kompleksowej oferty turystycznej, w oparciu o zasoby materialne (infrastruktura, dziedzictwo kulturowe)	Gmina Przedsiębiorcy Organizacje kultury Organizacje turystyczne	Instytucje kultury	Gmina
		3.3.2.	Rozwój turystyki związanej z obecnością Sanktuarium Maryjnego w Gietrzawie i bogatego dziedzictwa historyczno-kulturowego.	Gmina	Instytucje kultury Podmioty sakralne	Gmina
		3.3.3.	Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej	Gmina	Przedsiębiorcy	Gmina
		3.3.4.	Doskonalenie wykorzystania mediów społecznościowych w działaniach informacyjnych, promocyjnych i w dialogu ze społeczeństwem	Gmina	--	Gmina
		3.3.5.	Upowszechnienie informacji o gminie, jako atrakcyjnym miejscu wypoczynku i inwestycji	Gmina	Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Instytucje kultury	Gmina
		3.3.6.	Współpraca z jednostkami publicznymi	Gmina	Inne gminy lub organizacje Powiat Województwo	Gmina
		3.3.7.	Współpraca ze stowarzyszeniami i organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy lub działającymi na rzecz gminy i regionu.	Gmina Organizacje pozarządowe	Gmina Organizacje pozarządowe Mieszkańcy Instytucje kultury Przedsiębiorcy Inne	Gmina Organizacje pozarządowe
		3.3.8.	Współpraca gminy w ramach lokalnej grupy działania (LGD), w tym w zakresie realizacji celów i zadań strategicznych działań rozwojowych (m.in. przedsiębiorczości, integracji społecznej, wsparcia mieszkańców, modernizacji i popularyzacji zabytków, wsparcia kultury, budowy i modernizacji infrastruktury oraz	Gmina LGD	Gmina LGD Mieszkańcy Organizacje pozarządowe Instytucje kultury Przedsiębiorcy Inne	Gmina LGD

CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY
	innych związanych z działalnością LGD)			
	3.3.9. Zawiązanie współpracy partnerstwa (gminy partnerskie) w celu wymiany kulturalnej, gospodarczej i informacyjnej	Gmina	Pozostałe gminy	Gmina

Tab. 9 Ramy realizacyjno-organizacyjne dla 4 celu strategicznego i jego kierunków działań

CEL STRATEGICZNY 4:
OCHRONA ŚRODOWISKA, WALORÓW PRZYRODNICZYCH ORAZ POTENCJAŁU KULTUROWEGO

CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁAŃ	PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY	
4.1	Świadoma i racjonalna polityka przestrzenna	4.1.1. Dążenie do zwartości zabudowy	Gmina Inwestorzy	Mieszkańcy	Gmina
		4.1.2. Opracowywanie lub zmiana miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Gmina	Pracownie Urbanistyczne Mieszkańcy Inwestorzy	Gmina
		4.1.3. Realizacja zintegrowanych planów inwestycyjnych	Gmina	Podmioty prywatne Podmioty publiczne Inwestorzy	Gmina
		4.1.4. Opracowanie planu ogólnego gminy	Gmina	Pracownie Urbanistyczne Mieszkańcy Inwestorzy	Gmina
		4.1.5. Uświadamianie społeczności lokalnej w zakresie istoty i znaczenia racjonalnego planowania przestrzennego	Gmina	Organizacje pozarządowe	Gmina
		4.1.6. Pozyskiwanie nowych terenów inwestycyjnych, poprzez wykup oraz zmianę przeznaczenia na potrzeby funkcjonowania strefy aktywizacji gospodarczej.	Gmina Inwestorzy	Przedsiębiorcy	Gmina
4.2.	Zachowanie materialnych zasobów kultury i dziedzictwa	4.2.1. Ochrona prawna obiektów i zespołów zabytkowych o wyjątkowych i unikatowych walorach.	Wojewódzki Konserwator Zabytków	Gmina Instytucje kultury Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina Wojewódzki Konserwator Zabytków
		4.2.2. Zachowanie historycznych układów urbanistycznych stanowiących element krajobrazu kulturowego.	Wojewódzki Konserwator Zabytków	Gmina Instytucje kultury Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina Wojewódzki Konserwator Zabytków
		4.2.3. Wspieranie prac konserwatorskich, w tym restauratorskich, renowacyjnych i rewaloryzacyjnych obiektów i obszarów zabytkowych (wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji zabytków)	Wojewódzki Konserwator Zabytków	Gmina Instytucje kultury Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina Wojewódzki Konserwator Zabytków
		4.2.4. Adaptacja obiektów zabytkowych do nowych funkcji, w tym kulturalnych, turystycznych i społecznych	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina Instytucje kultury Inwestorzy Wojewódzki Konserwator Zabytków	Gmina Wojewódzki Konserwator Zabytków
		4.2.5. Aktualizacja zasobów dziedzictwa kulturowego	Wojewódzki Konserwator Zabytków Gmina	Instytucje kultury	Wojewódzki Konserwator Zabytków Gmina

CEL OPERACYJNY		KIERUNEK DZIAŁAŃ		PODMIOT ODPOWIEDZIALNY ZA REALIZACJĘ	PODMIOTY UCZESTNICZĄCE	PODMIOT MONITORUJĄCY
		4.2.6.	Ochrona obiektów sakralnych	Instytucje kościelne	Wojewódzki Konserwator Zabytków Gmina	Gmina
		4.2.7.	Ochrona udokumentowanych stanowisk archeologicznych	Wojewódzki Konserwator Zabytków	Gmina	Gmina Wojewódzki Konserwator Zabytków
4.3.	Ochrona i zachowanie walorów i zasobów środowiska	4.3.1.	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo.	GDOŚ/RDOŚ Gmina/Jednostki podległe	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	GDOŚ/RDOŚ Gmina
		4.3.2.	Racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi	Nadleśnictwa	Gmina Podmioty prywatne	Gmina Nadleśnictwa
		4.3.3.	Racjonalne wykorzystanie zasobów wód podziemnych i powierzchniowych	Podmioty publiczne Podmioty prywatne	Gmina PGW Wody Polskie	Gmina PGW Wody Polskie
		4.3.4.	Ochrona i zachowanie gleb.	Gmina	Marszałek województwa Mieszkańcy	Gmina
		4.3.5.	Racjonalne wykorzystanie zasobów surowcowych	Gmina	Urzędy Górnicze	PIG
4.4.	Poprawa stanu i jakości środowiska oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym	4.4.1.	Wdrażanie rozwoju niskoemisyjnego	Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy Gestorzy sieci	Gmina Gestorzy sieci
		4.4.2.	Rozwój systemu gospodarki odpadami	Gmina	Związki komunalne Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	Gmina
		4.4.3.	Zapewnienie dobrego stanu wód	Gmina PIOŚ/WIOŚ Właściciele gospodarstw rolnych	PSSE/WSSE Służby porządkowe	Gmina PIOŚ/WIOŚ
		4.4.4.	Rekultywacja gruntów i zdegradowanych gleb	Przedsiębiorcy Właściciele gospodarstw rolnych	Gmina Urzędy Górnicze	Gmina PIG
		4.4.5.	Ograniczenie uciążliwości akustycznych	GDDKiA ZDW ZDP	-	GDDKiA ZDW ZDP
		4.4.6.	Monitoring zanieczyszczeń środowiska i wdrożenie mechanizmów i narzędzi ograniczających działalność wpływającą na zanieczyszczanie	PIOŚ/WIOŚ	PSSE/WSSE	PIOŚ/WIOŚ
		4.4.7.	Ochrona przed podtopieniami, suszą i deficytem wody	PGW Wody Polskie Podmioty publiczne Podmioty prywatne	PGW Wody Polskie Gmina Mieszkańcy	PGW Wody Polskie Gmina
		4.4.8.	Utrzymanie automatycznej stacji meteorologicznej, umożliwiającą wgląd na aktualną sytuację pogodową	Gmina	Gmina	Gmina
		4.4.9.	Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego	PGW Wody Polskie Gmina	Podmioty publiczne Podmioty prywatne Mieszkańcy	PGW Wody Polskie Gmina
		4.4.10	Edukacja ekologiczna mieszkańców	Gmina	Organizacje pozarządowe Mieszkańcy Przedsiębiorcy	Gmina

Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

7.2. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitoring i ewaluacja Strategii rozwoju to dwa niezależne procesy, choć pozostające ze sobą w ścisłym związku. Realizacja badania bieżącego (monitoring) i oceny końcowej rezultatów (ewaluacja) są warunkiem koniecznym do tego, aby Strategia mogła być realizowana w sposób konsekwentny i zgodnie z przyjętymi założeniami. Monitoring i ewaluacja będą stanowić procesy niezbędne dla śledzenia postępów we wdrażaniu i osiąganiu celów w zakresie realizacji obranej wizji rozwoju. Będą one także konieczne do podjęcia działań dotyczących dalszej przyszłości gminy. Wskazane jest, aby aktualizacja dokumentu nastąpiła przed końcem okresu obowiązywania niniejszej Strategii Rozwoju Gminy. Monitoring i ewaluacja wymagają uprzedniego zorganizowania. W tym celu wskazana jest współpraca i koordynacja poszczególnych wydziałów lokalnej administracji.

Monitoring obejmować będzie bieżące gromadzenie danych oraz analizowanie przebiegu realizacji działań i zadań, z jednoczesną możliwością podjęcia ewentualnych przedsięwzięć korygujących. Korekty można przeprowadzić, jeśli zajdzie taka potrzeba, ponieważ proces wdrażania ustaleń strategii będzie w dalszym ciągu trwał. Wskazana jest koordynacja realizacji przyjętych założeń poprzez monitorowanie efektywności działań co najmniej raz w roku, począwszy od dnia jego uchwalenia. Monitorowanie wdrażania założeń przyczyni się do:

- określenia stopnia realizacji przyjętych działań,
- określenia stopnia wykonania założonych celów,
- oceny poziomu rozbieżności między stanem założonym a stanem wykonania założeń programu,
- rozpoznania przyczyn zaistniałych rozbieżności,
- stworzenia obszernej bazy zawierającej informację o uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych i przestrzennych gminy,
- określenia skuteczności podejmowanych działań.

Ewaluacja obejmować będzie zebranie informacji, z wykorzystaniem danych gromadzonych w trakcie monitoringu, które umożliwią końcową ocenę oraz weryfikację procesu wdrażania strategii. Tym samym zmierzone i ocenione zostaną efekty założone do osiągnięcia – poszczególne cele operacyjne i przypisane im zadania. Rezultaty powinny być wyrażone zarówno w postaci ilościowej (wskaźniki), jak i jakościowej (rezultaty „miękkie”). Wyniki przeprowadzonej oceny stanowić będą bazę dla strategii na kolejne lata. Ewaluacja bazować będzie na:

- ocenie postępów we wdrażaniu założeń Strategii Rozwoju Gminy, w tym przygotowanie raportu,
- aktualizacji listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w kolejnych latach,
- aktualizacji celów i kierunków działań.

Sugerowane wskaźniki monitoringu i ewaluacji zaprezentowano w rozdz. 3. Przeprowadzenie procesów monitoringu i ewaluacji wiąże się ze znacznym zaangażowaniem zasobów ludzkich i środków finansowych. W procesie ewaluacji powinni zostać włączeni wszyscy Interesariusze. Jest to najskuteczniejsza metoda oceniania efektywności działań określonych w Strategii.

7.3. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem Strategii Rozwoju Gminy stanowią obowiązkowe lub fakultatywne plany, programy i strategie sektorowe. W odniesieniu do gminy Gietrzawałd, biorąc pod uwagę aktualność i spójność zapisów obowiązujących dotychczas dokumentów gminnych, w kontekście zapisów niniejszej Strategii, wskazuje się następujące wytyczne dla ich sporządzenia lub aktualizacji (zmiany):

Tab. 10 Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych względem Strategii

OBSZAR TEMATYCZNY	DOKUMENT WYKONAWCZY (POZIOM GMINNY)	WYTYCZNE
Planowanie przestrzenne	Plan ogólny gminy	Zachowanie spójności celów i kierunków działań, zwłaszcza w wymiarze przestrzennym. Kształtowanie przestrzeni z uwzględnieniem założeń modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	
	Miejscowe plany rewitalizacji	
Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, z uwzględnieniem zapisów Strategii.
	Plan zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	
Gospodarka komunalna	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Zapewnienie spójności z zapisami Strategii, w szczególności w odniesieniu do celów związanych z rozwojem infrastruktury komunalnej i technicznej.
	Wieloletnie plany gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy	
	Wieloletni plan inwestycyjny	
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminna ewidencja zabytków	Opracowanie i ewentualne zwiększenie bazy obszarów lub obiektów wpisanych do ewidencji zabytków.
	Gminny program opieki nad zabytkami	Potrzeba aktualizacji cyklicznej lub aktualizacji w przypadku ustanowienia nowych obszarów lub obiektów zabytkowych.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Program ochrony środowiska	Potrzeba kompleksowej aktualizacji, zwłaszcza w odniesieniu do zmieniających się celów środowiskowych, w tym polityki energetyczno-klimatycznej.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Potrzeba kompleksowej aktualizacji z uwzględnieniem celów i kierunków działań wskazanych w Strategii.
	Program usuwania azbestu	Bieżąca aktualizacja, niezależna od zapisów Strategii.
	Plan adaptacji do zmian klimatu	Dokument fakultatywny; sugeruje się opracowanie dokumentu w celu sprecyzowania kierunków adaptacji do postępujących zmian klimatu oraz określenia stopnia podatności i wrażliwości na poszczególne zjawiska klimatyczne.
Transport	Plany rozwoju sieci drogowej wraz z planami finansowania w zakresie dróg gminnych	Potrzeba bieżącej aktualizacji, z uwzględnieniem celów strategicznych odnoszących się do rozbudowy i modernizacji sieci transportowej.
	Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego	Aktualnie brak potrzeby opracowania.
	Plan zrównoważonej mobilności	
	Strategia rozwoju elektromobilności	
Polityka społeczna	Gminny program rewitalizacji	Dokument fakultatywny; ewentualne opracowanie z uwzględnieniem celów i kierunków działań wskazanych w Strategii.
	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	Zachowanie spójności celów i kierunków działań wskazanych w Strategii

OBSZAR TEMATYCZNY	DOKUMENT WYKONAWCZY (POZIOM GMINNY)	WYTYCZNE
	Gminny program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej	w przypadku aktualizacji lub opracowania dokumentów z zakresu polityki społecznej.
	Gminny program wspierania rodziny	
	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	
Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Uwzględnienie występujących w obszarze Gminy zagrożeń, w tym przyrodniczych (np. zagrożenie osuwiskowe).
Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa Gminy	Uwzględnianie kierunków działań i działań sformułowanych w Strategii, pod warunkiem realności ich sfinansowania, w tym przy udziale środków zewnętrznych.
	Uchwały budżetowe	

Materiał źródłowy: Opracowanie własne.

8 RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ramy finansowe są uzależnione od zakresu przedmiotowego i czasowego podejmowanych działań, kondycji finansowej gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych, jak również uwarunkowań zewnętrznych (niestabilna sytuacja gospodarcza wywołana pandemią COVID-19 i konfliktem zbrojnym na Ukrainie, ryzyko pogłębienia lub rozszerzenia konfliktu) i wewnętrznych (niepewna gospodarka finansowa w kraju – PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzenia, zmiany systemowe itd.).

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowi wieloletnia prognoza finansowa. W celu dokonania wieloletnich projekcji dochodów i wydatków gminy, poddano analizie dane budżetowe z ubiegłych lat (dane GUS), w tym zakładając wzrost zbliżony do średniorocznego w latach 2014-2023, tj. wzrost o ok. 2,2 mln zł/rok, oszacowano, że dochody ogółem gminy w perspektywie ok. 30-letniej, mogłyby kształtować się następująco:

PROGNOZOWANE (HIPOTETYCZNE) DOCHODY OGÓŁEM

ROK	2030	2035	2040	2045	2050
MLN ZŁ	60,4	71,4	82,4	93,4	104,4

Konsekwencją wzrostu dochodów w perspektywie ok. 30-letniej będzie stopniowy wzrost wydatków. Dążąc do stabilizacji finansowej (ograniczenie deficytu), uwzględniając dane budżetowe z ubiegłych lat (dane GUS) oraz zakładając nieco niższy wzrost wydatków w stosunku do średniorocznego z lat 2014-2023 założono, że wydatki ogółem mogłyby kształtować się następująco:

PROGNOZOWANE (HIPOTETYCZNE) WYDATKI OGÓŁEM

ROK	2030	2035	2040	2045	2050
MLN ZŁ	57,4	67,8	78,3	88,7	99,2

Wymiarem aktywności rozwojowej gminy są wydatki majątkowe inwestycyjne. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem gminy na przestrzeni opracowywanych lat (2014 -2023) wykazuje tendencje wzrostową:

ROK	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
%	30,0	15,9	5,5	15,0	22,1	22,8	24,7	22,1	29,0	36,1

Mając na względzie zmienność wskaźnika założono, że wydatki majątkowe inwestycyjne stanowić będą ok. 22% wydatków ogółem (założono wariant uśredniony dla analizowanych lat 2014-2023). Mogłyby one zatem wynieść odpowiednio:

PROGNOZOWANE WYDATKI INWESTYCYJNE

ROK	2030	2035	2040	2045	2050
MLN ZŁ	12,6	14,9	17,2	19,5	21,8

Realizacja zadań przewidzianych w Strategii Rozwoju Gminy wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych, wyższych niż wskazanych w prognozowanej wersji wydatków inwestycyjnych, co może stanowić największą barierę dla samorządu, przedsiębiorców i mieszkańców.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Strategii będzie Urząd Gminy. Rolę koordynatora prac wdrażających i aktualizacyjnych będzie pełnić komórka organizacyjna Urzędu odpowiedzialna za planowanie strategiczne. Ważne jest, aby w procesie nie zabrakło różnorodnych partnerów i rozdzielenia ról pomiędzy specjalistów, partnerów społecznych i decydentów, dzięki temu Strategia nie jest wyłącznie procedurą urzędniczą, ale staje się płaszczyzną współpracy wszystkich środowisk społecznych odpowiedzialnych i zainteresowanych rozwojem gminy.

Funkcjonujący w Polsce **system finansowania** może w znaczącym stopniu wpłynąć na realizację zakładanych celów. System ten jest wielopoziomowym i zróżnicowanym mechanizmem finansowania, w którym duży nacisk kładziony jest na szeroko rozumiany rozwój gospodarczy. Założenia programowe powinny obejmować jak największą liczbę mieszkańców oraz jak największy obszar danej jednostki. Ponadto, powinny stymulować podejmowanie działań między lokalnych w ramach współpracy, która przyczynia się do ułatwienia procesu finansowania inwestycji, a także rozkłada ewentualne koszty ich utrzymania i eksploatacji.

Zapewnienie sprawnego realizowania działań przyczyniających się do osiągnięcia postawionych celów wymagać będzie pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Do finansowania poszczególnych przedsięwzięć służą **programy krajowe i regionalne**, określające obszary wsparcia i wyznaczają konkretne działania. Podobnie, jak w poprzednich latach (perspektywach: 2007-2013, 2014-2020), tak również w perspektywie 2021-2027 około 60% funduszy z polityki spójności trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym. Pozostałe 40% otrzymają programy regionalne.

Fundusze Europejskie na lata 2021-2027 pochodzą z następujących funduszy unijnych:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego;
- Europejski Fundusz Społeczny+;
- Fundusz Spójności;
- Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury;
- Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Podział środków na poszczególne programy wyróżnia się następująco³:

- **Fundusz na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (Recovery and Resilience Facility – RRF)** – celem programu jest złagodzenie gospodarczych i społecznych skutków pandemii COVID-19 oraz zapewnienie, by europejska gospodarka i społeczeństwo były bardziej zrównoważone, odporne i lepiej przygotowane na wyzwania i możliwości związane z zieloną i cyfrową transformacją. W ramach Instrumentu w Polsce został przyjęty Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), składający się z 54 inwestycji i 48 reform. Budżet całego programu (KPO): 158,5 mld złotych, w tym 106,9 mld złotych w postaci dotacji i 51,6 mld złotych w formie preferencyjnych pożyczek.
- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)** – następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FEnIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Budżet całego programu: 135 mld zł, wkład UE: 111,7 mld zł.

³ Materiał źródłowy: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/>

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)** – program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Budżet całego programu: 45,9 mld zł, wkład UE: 36,6 mld zł.
- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)** - następcą Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu: poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia. Budżet całego Programu: 21,9 mld zł, wkład UE: 18,5 mld zł.
- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)** - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Budżet całego Programu - 11,4 mld zł, wkład UE - 9,1 mld zł.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)** – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej będzie koncentrował się na czterech głównych obszarach: Wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, energia i ochrona klimatu, spójna sieć transportowa i zwiększenie dostępności transportowej oraz aktywizacja kapitału społecznego, rozwój turystyki i usługi uzdrowiskowe. Oprócz 5 województw dotychczas objętych wsparciem: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego i warmińsko-mazurskiego, z nowego programu będzie korzystał także województwo mazowieckie bez Warszawy i dziewięciu otaczających ją powiatów. Budżet całego programu: 14,3 mld zł, wkład UE: 12,2 mld zł.
- **Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)** – program ma trzy główne priorytety: skuteczne instytucje, skuteczni beneficjenci i skuteczna komunikacja. Środki z Pomocy Technicznej zostaną przeznaczone m.in. na: szkolenia dla beneficjentów korzystających z Funduszy Europejskich, rozwój krajowego systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych, działania informacyjno-promocyjne zwiększające wiedzę o Funduszach w Polsce. Budżet programu wyniesie ok. 2,5 mld zł.
- **Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ)** – program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które będą miały na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych. Budżet całego programu: 2,7 mld zł, wkład UE: 2,4 mld zł.
- **Fundusze Europejskie dla Rybactwa** – to program, który jest kontynuacją programu „Rybactwo i Morze” realizowanego w latach 2014-2020. Będzie wspierał podmioty z sektora rybactwa. Budżet całego programu to 3,5 mld zł, wkład UE - 2,3 mld zł.

- **Programy Interreg (Europejskiej Współpracy Terytorialnej)** – w latach 2021-2027 Polska będzie uczestniczyć w 14 programach Interreg. Planowany budżet to ok. 2 mld zł. Polska będzie pełnić funkcję Instytucji Zarządzającej dla programów: Południowy Bałtyk, Polska-Słowacja, Polska-Saksonia, Polska-Ukraina. Uczestniczyć będzie także w programach partnerów zagranicznych, a za tym w programach:
  - transgranicznych: Litwa-Polska, Meklemburgia/Brandenburgia-Polska, Brandenburgia-Polska, Czechy-Polska;
  - transnarodowych: Europa Środkowa i Region Morza Bałtyckiego;
  - międzyregionalnych: INTERACT, URBACT, ESPON i Interreg Europa.
- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)** – nowy program dla makroregionu Polski Wschodniej, którym za główny cel zakłada utrwalenie warunków sprzyjających konkurencyjności makroregionu oraz wyższej jakości życia w Polsce Wschodniej. Program obejmować będzie poszczególne obszary wsparcia:
  - Przedsiębiorczość: wsparcie dla start-upów, innowacje dzięki zmianom wzorniczym, automatyzacja i robotyzacja, transformacja modeli biznesowych w kierunku gospodarki obiegu zamkniętego, pożyczki na inwestycje w turystykę;
  - Energia i klimat: rozwój inteligentnych sieci energetycznych, dostosowanie miast do zmian klimatu, ochrona bioróżnorodności, podnoszenie świadomości ekologicznej;
  - Zrównoważona mobilność miejska;
  - Transport: rozbudowa ponadregionalnej infrastruktury drogowej i kolejowej;
  - Zrównoważona turystyka: tworzenie ponadregionalnych szlaków turystycznych;

Z programu skorzysta 5 dotychczasowych województw: lubelskie, podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie oraz część województwa mazowieckiego (bez Warszawy i dziewięciu otaczających ją powiatów), tzw. region statystyczny mazowiecki regionalny. Program skierowany jest do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, ośrodków innowacji, dużych przedsiębiorstw (operatorów dystrybucyjnych sieci elektroenergetycznych), parków narodowych, jednostek samorządu terytorialnego (samorządów województw, gmin, miast i ich obszarów funkcjonalnych) zarządców infrastruktury kolejowej. Jednak z efektów programu korzystać będą wszyscy mieszkańcy makroregionu, inwestorzy i odwiedzający go turyści. Budżet całego programu: 14,3 mld zł, wkład UE: 12,2 mld zł.
- **Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur na lata 2021–2027** – program stanowi odpowiedź na zdiagnozowane potrzeby i wyzwania określone w strategii „Warmińsko-Mazurskie 2030”, będąc przy tym spójnym zarówno z polityką UE jak i strategicznymi kierunkami obranymi przez Polskę. Koncentracja tematyczna interwencji wynika z najważniejszych wyzwań Europy i regionów po roku 2020, do których należy cyfryzacja i przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, odbudowa gospodarki po pandemii oraz zapewnienie mieszkańcom województwa bezpieczeństwa socjalnego i przestrzeni do rozwoju. Program został przygotowany w taki sposób, by w pierwszej kolejności likwidować zidentyfikowane luki a jednocześnie tworzyć warunki do wzrostu społecznego i gospodarczego. Planowany budżet – 1,8 mld euro.

Ponadto występują możliwości finansowania z budżetu UE (zwanego wieloletnimi ramami finansowymi – WRF), obejmującego lata 2021–2027, oraz narzędzia służącego odbudowie gospodarki – NextGenerationEU (m.in. nowa struktura, programy finansowania, przydziały środków dla poszczególnych państw członkowskich oraz dane dotyczące wydatków i dochodów). Poniżej przedstawiono podział wybranych programów ze względu na działy⁴:

⁴ Materiał źródłowy: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_pl#dzia-1-jednolity-rynek-innowacje-i-gospodarka-cyfrowa.

- **Dział 1: Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa:**
  - „Horyzont Europa” - wpływ naukowy, technologiczny, gospodarczy, środowiskowy i społeczny; wsparcie dla wszystkich form badań naukowych i innowacji.
  - InvestEU - zapewnianie UE niezbędnego finansowania długoterminowego, przyciąganie inwestycji prywatnych, wspieranie odbudowy oraz bardziej zielonej, cyfrowej i odpornej Europy;
  - Program „Cyfrowa Europa” – celem programu jest przyspieszenie ożywienia gospodarczego i pobudzenie transformacji cyfrowej w Europie;
  - Program na rzecz jednolitego rynku - wzmocnienie pozycji i ochrona konsumentów, zapewnianie bezpieczeństwa żywności, umożliwianie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w UE;
- **Dział 2: Spójność i wartości:**
  - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR) - poprawa spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej UE przez korygowanie dysproporcji między regionami za pomocą programów realizowanych przez władze lokalne;
  - Fundusz Spójności (FS) - zmniejsza dysproporcje gospodarcze i społeczne oraz promuje zrównoważony rozwój;
  - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - kluczowym narzędziem NextGenerationEU, który ma pomóc UE wyjść z obecnego kryzysu silniejszą i bardziej odporną;
  - Erasmus+ - wsparcie w zakresie edukacji oraz rozwoju zawodowego i osobistego, kształcenie, szkolenie, młodzież i sport;
  - Kreatywna Europa - program oferujący finansowe wsparcie dla sektorów kultury i audiowizualnego;
- **Dział 3: Zasoby naturalne i środowisko:**
  - Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) - wsparcie dochodu rolników w UE i środki stabilizujące rynki rolne;
  - Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) - wsparcie finansowe na rzecz obszarów wiejskich oraz wzmocnienia unijnego sektora rolno-spożywczego i leśnego;
  - Program działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) - przejście na zrównoważoną i odporną gospodarkę o obiegu zamkniętym, ochrona i odbudowa środowiska, zatrzymanie i odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej;
  - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - wspieranie transformacji w kierunku neutralności klimatycznej poprzez łagodzenie jej skutków społeczno-gospodarczych w najbardziej dotkniętych regionach;
- **Dział 4: Migracja i zarządzanie granicami:**
  - Fundusz Azylu, Migracji i Integracji - wspólny europejski system azylowy, zarządzanie migracjami, solidarność;
- **Dział 5: Bezpieczeństwo i obrona;**
  - Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego - bezpieczeństwo Unii, przeciwdziałanie radykalizacji postaw, walka z terroryzmem, cyberprzestępczością, zorganizowaną przestępczością, ochrona ofiar przestępstw;
  - Europejski Fundusz Obronny - ma na celu wspieranie z budżetu UE opartych na współpracy projektów badawczych i rozwojowych w zakresie zdolności obronnych;

– **Dział 6: Sąsiedztwo i świat;**

- Globalny wymiar Europy: Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej - główny instrument finansowy UE, za pomocą którego UE działa na rzecz zrównoważonego rozwoju, pokoju i stabilności na całym świecie;
- Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa - w ramach WPZiB wspierane są działania na rzecz utrzymania pokoju, zapobiegania konfliktom i wzmocnienia bezpieczeństwa międzynarodowego.